SAMEN DOEN!

samen duurzaam

Natuurlijk Groen Roerdalen

Groen- en bomenbeleid 2025-2050

gemeente roerdalen

Inhoudsopgave

INHOUD 02
INLEIDING 04
KADER 04
(inter)Nationale afspraken 04
Omgevingsvisie Roerdalen 2050 05
LEESWIJZER 07

1. WAAROM IS GROEN BELANGRIJK? 08
1.1 WAARDE VAN GROEN 08
1.2 INWONERS HECHTEN WAARDE AAN GROEN 08
1.3 GROENVISIE 08

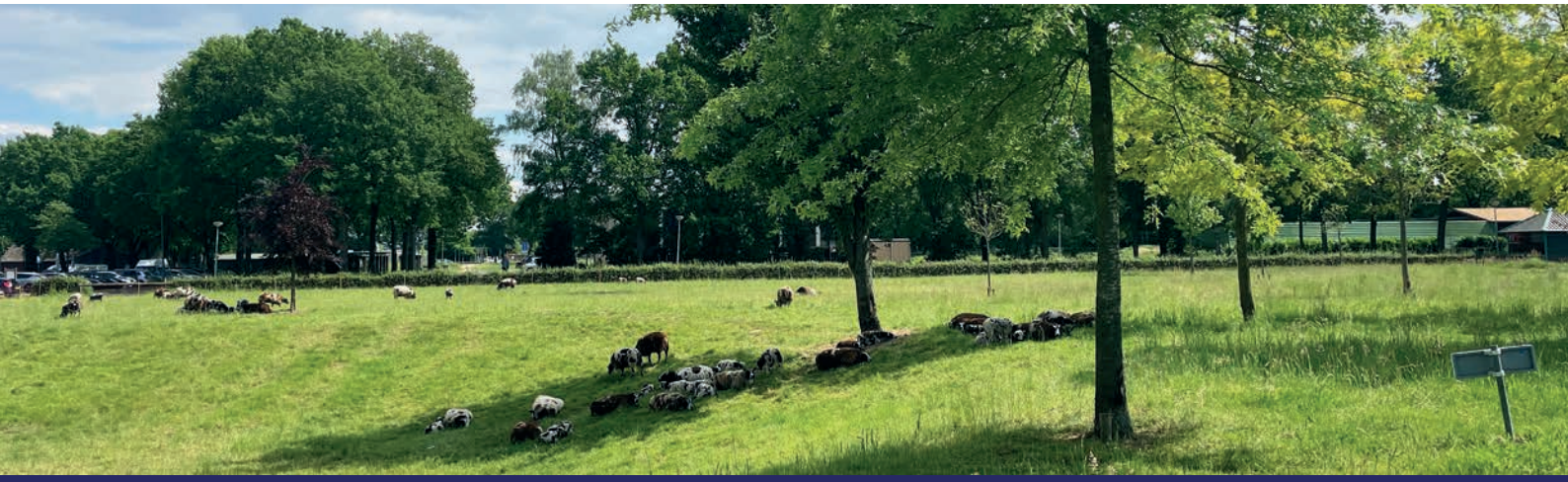
2. HOE HOUDEN WE ROERDALEN GROEN EN LEEFBAAR? 10
2.1 VERGROENEN 10
2.2 VERBINDEN 11

3. WAT GAAN WE DOEN? 12
3.1 NORM VOOR GROENE AMBITIES 12
3.1.1 Vergroenen voor een gezond effect 13
3.1.2 Verbinden zorgt voor samenhang 15
3.2 WAT HEBBEN WE? 15
3.2.1 Landschap van Roerdalen 15
3.2.2 Groen in de openbare ruimte 16
3.2.2 Bomenbestand openbare ruimte 17

4. BEHOUD EN BESCHERMING 21
4.1 BESCHERMING BINNEN DE KERNEN 21
4.2 BESCHERMING BUITEN DE KERNEN 21
4.3 BEHOUD EN VERGROENEN 22
4.3.1 Groen in omgevingsplan 23
4.3.2 Gemeentelijk kapverbod 23
4.3.3 Herplantplicht 24
4.4 BEHOUD EN VERBINDEN 25
4.4.1 Snippergroen 26

5. BEHEER EN ONDERHOUD 27
5.1 BEHEER VAN GROEN EN BOMEN 27
5.1.1 Beheer voor meer groenareaal 27
5.1.2 Natuurvolgend beheer 27
5.1.3 Datagestuurd beheer 29
5.1.4 Vervanging in bomenlanen 29

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

5.2 ONDERHOUD VAN GROEN EN BOMEN 30
5.2.1 Cyclus van boom aanplant tot vervanging 31
5.2.2 Boomveiligheidscontrole 31
5.2.3 Onderhoud en ervaren overlast 32

6. ONTWERP EN PLANVORMING 33
6.1 RUIMTE VOOR GROEN IN ONTWERP 33
6.1.1 Bomenparagraaf 33
6.1.2 Ruimtelijke groenvoorwaarden 35
6.1.3 Groeiplaatsverbetering bij ruimtelijk plan 37
6.1.4 Kroonsnoei en wortelkap bij ruimtelijk plan 38
6.1.5 Bronbemaling bij ruimtelijk plan 38

7. COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE 39
7.1 COMMUNICATIE 39
7.2 PARTICIPATIE 40

8. FINANCIËLE PARAGRAAF EN UITVOERING 41

BIJLAGE 43
1 WAARDEN VAN GROEN 43
GEZONDHEID 43
KLIMAAT BESTENDIG 44
BIODIVERSITEIT 45
IDENTITEIT 46
2 ANALYSE BOMENBESTAND 47
3 AANWIJSCRITERIA BESCHERMDE HOUTOPSTAND ROERDALEN 52
4 TOELICHTING AFWEGINGSKADER KAP 56
5 HOOFDGROENSTRUCTUUR IN DE ZES DORPEN EN DE HELE GEMEENTE 57
6 LOCATIES SLIM MAAIBEHEER VOOR HET DONKER PIMPERNELBLAUWTJE 61
7 OMGANG MET OVERLAST DOOR BOMEN 62
8 ENQUÊTE OVER GROEN 64

COLOFON 67

Inleiding

Roerdalen is groen. Nationaal Park De Meinweg, de afwisselende beekdalen, het open agrarisch landschap en dorpen met ieder een eigen identiteit, geven onze gemeente haar landelijke en kleinschalige uitstraling. Een groen visitekaartje dat inwoners én bezoekers waarderen. Met dit beleid borgen we onze groene identiteit, passend binnen onze Omgevingsvisie en gericht op de toekomst.

Kader

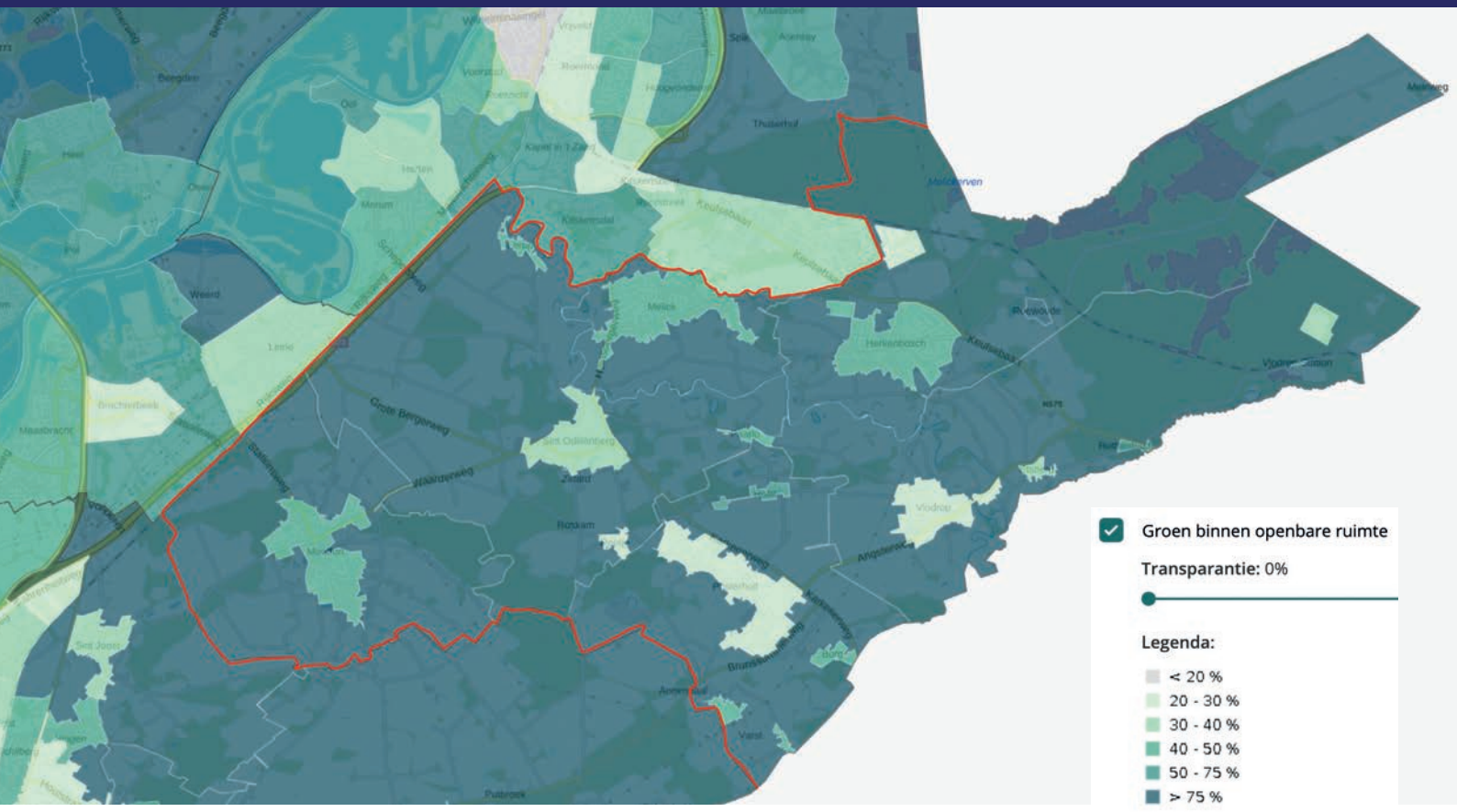
Met groen bedoelen we fysiek groen, zowel natuurlijk als aangelegd, in en rond onze dorpen. Het gaat om al het groen. Van gras tot bomen, behalve landbouwgewassen, vooral in gemeentelijk- en soms in particulier bezit. De nadruk ligt op groen in de openbare ruimte, buiten de bossen en natuurgebieden, omdat de gemeente daar de meeste invloed heeft.

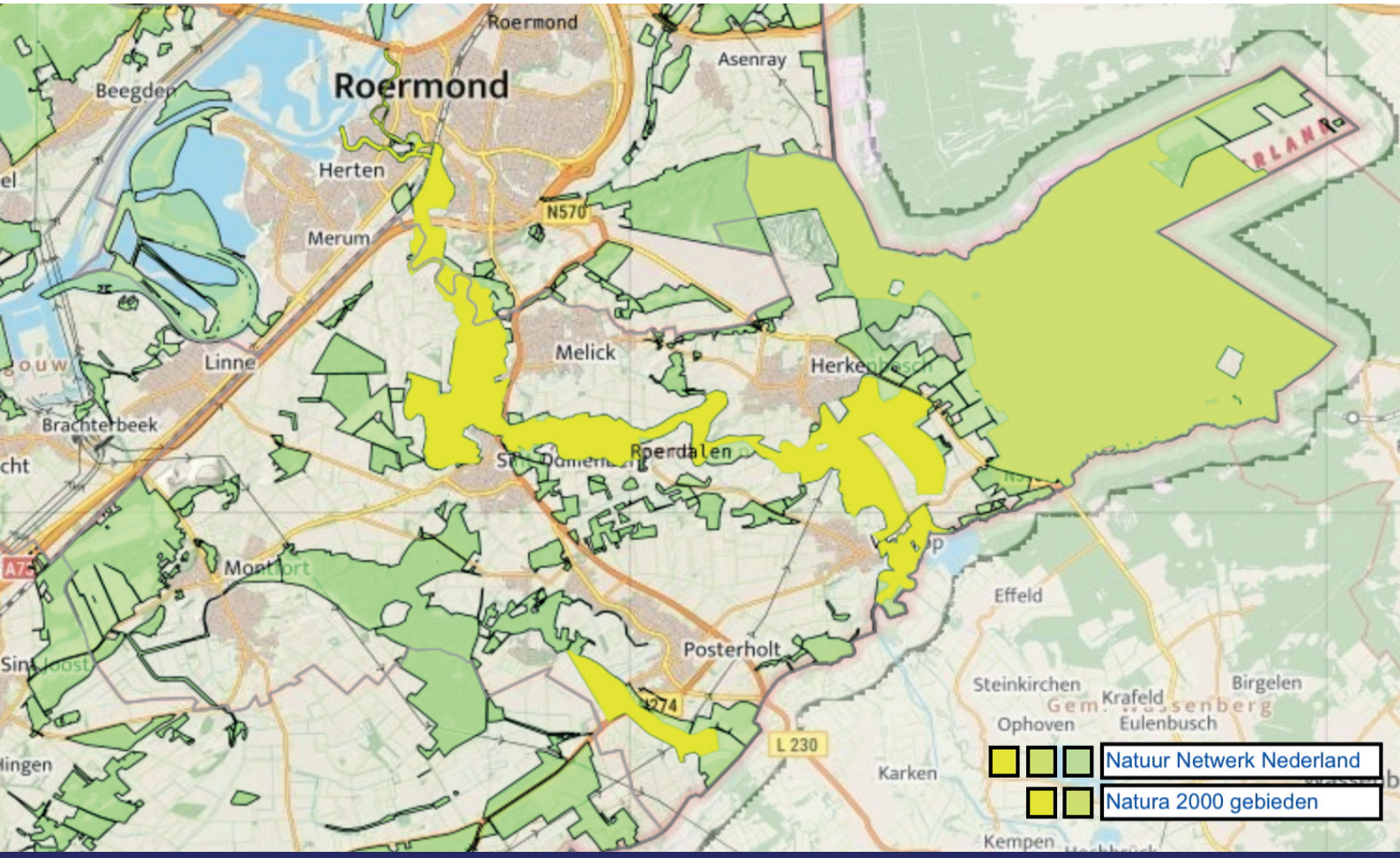
Groen staat centraal in dit beleidsdocument, maar niet op zichzelf. In onze leefomgeving is groen een essentiële bouwsteen, maar altijd in samenhang met andere functies zoals wonen, mobiliteit, waterbeheer en voorzieningen. Pas als groen onderdeel is van een integrale ruimtelijke inrichting, komt het echt tot zijn recht. De ruimte is schaars. De uitdaging ligt in het slim combineren van opgaven. Geheel in lijn met wat de Omgevingswet van ons vraagt: maatwerk en samenwerking. Alleen zo ontstaat een leefomgeving die niet alleen duurzaam en veerkrachtig is, maar ook aantrekkelijk en toekomstbestendig.

(inter)Nationale afspraken

De Europese Natuurherstelwet (2024) stelt eisen aan de kwaliteit van ecosystemen ofwel natuurlijke leefgemeenschappen. Niet alleen in natuurgebieden, maar ook in stedelijk gebied.
Tot 2030 mag in Nederland het areaal aan groene

Afbeelding 1: de oppervlakte aan groen in de openbare ruimte per dorp, volgens de Klimaateffectatlas (peildatum 2021)

Afbeelding 2: het Natuur Netwerk Nederland, waarvan de Natura 2000 gebieden Roerdal en Meinweg onderdeel zijn

buitenruimte binnen de bebouwde kom én de boomkroonbedekking niet verminderen. Daarna moet het zelfs een stijgende trend laten zien.
Zie ook afbeelding 1 ter illustratie van het oppervlak aan groen in de openbare ruimte van onze dorpen. De centrale overheid zorgt voor een nationaal herstelplan met een richtinggevend kader voor stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking.

Het Natuurnetwerk Nederland (zie afbeelding 2) moet natuurgebieden beter verbinden, met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Volgens de rijksnatuurvisie hoort natuur midden in de samenleving thuis, dus ook in de steden en dorpen. In de Nationale Omgevingsvisie is daarom ook veel aandacht voor natuur in de bebouwde kom. Meer groen in stedelijk gebied gaat namelijk problemen door klimaatveranderingen tegen en helpt dier- en plantsoorten. In het Limburgs Natuurprogramma 2023 - 2030 staan behoud, versterken en verbinden van natuur en biodiversiteit (soortenrijkdom) centraal, met oog voor beleefbaarheid en de waarde van natuur voor de mens.

Omgevingsvisie Roerdalen 2050

Hoe willen we dat onze omgeving er in 2050 uitziet? Onze gemeentelijke Omgevingsvisie schetst de koers naar een duurzame en leefbare toekomst, met balans tussen groei, natuur en kwaliteit van leven. Deze visie is de basis voor dit groen- en bomenbeleid. We behouden en versterken kernwaarden als het dorpse, landelijke en natuurlijke karakter. Zie afbeelding 3 voor een nadere toelichting op onze Omgevingsvisie, belicht vanuit een groene invalshoek.

'Natuurlijk Groen Roerdalen' geeft nadere invulling aan onze Omgevingsvisie en is een actualisatie van het Groenstructuurplan (2009) en de Bomennota (2017). Een nieuw, integraal groenbeleid is nodig om de uitdagingen waar we voor staan effectief aan te pakken.

Omgevingsvisie Roerdalen 2050
Verbindend Roerdalen

"Roerdalen is een landelijke, groene en duurzame gemeente waar het prettig wonen, werken en recreëren is en waar iedereen gelukkig, gezond en veilig kan verblijven. Kortom: Roerdalen is in balans."

Ambities
Kernwaarden die we graag willen behouden en versterken:
- het afwisselende groene landschap;
- cultuurhistorische waardevolle objecten (landgoederen);
- dorpse karakter;
- gezonde, veilige en leefbare kernen;
- klimaatbestendige leefomgeving;
- beleefbaarheid en bereikbaarheid van natuur en landschap.

Uitwerking
Thema wonen
Een openbare ruimte die verbindt, waar mensen graag verblijven én in beweging komen.
We zorgen voor een openbare ruimte die:
- fysieke en mentale gezondheid bevordert;
- het straatbeeld vergroent;
- is aangepast aan klimaatverandering;
- ruimte biedt voor beleving en ontmoeting (zoals 'dorpsparken').

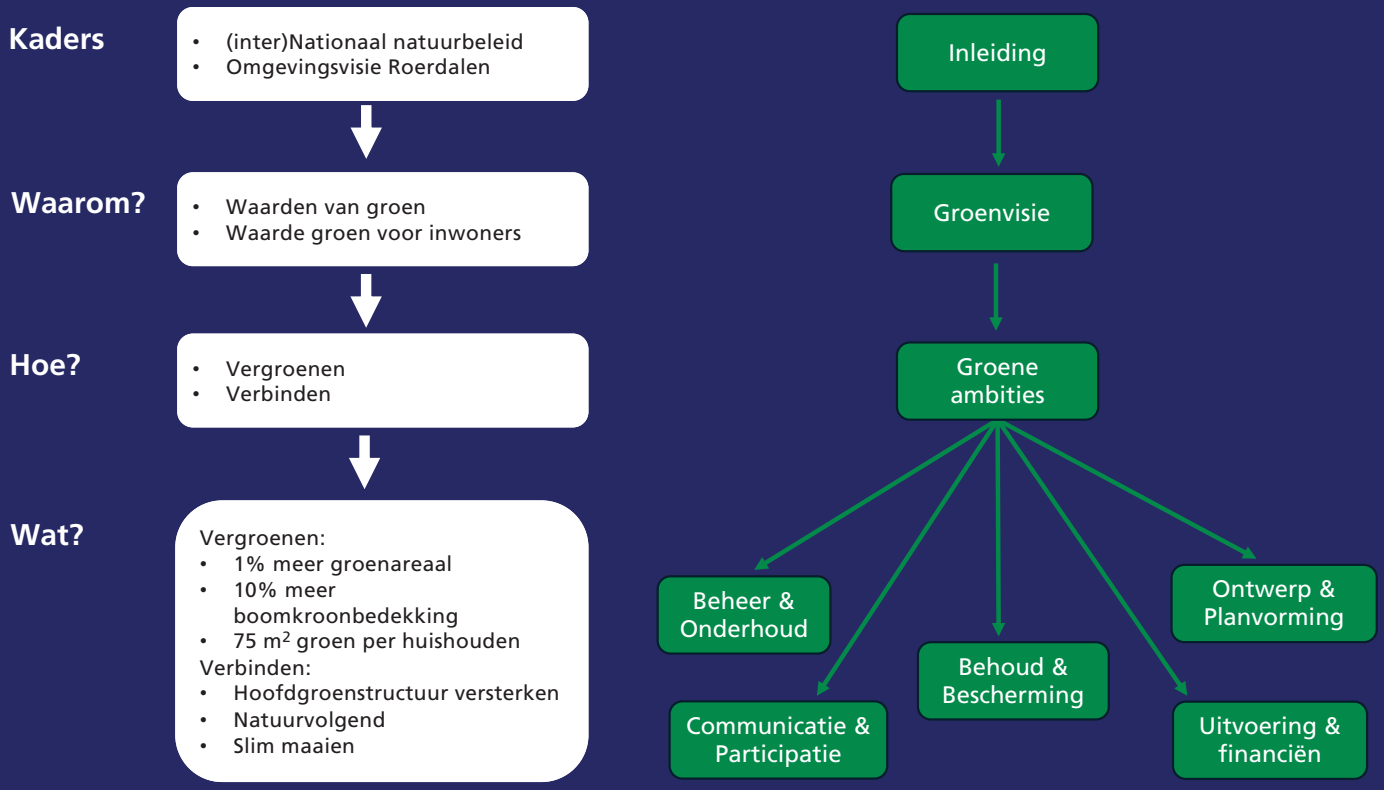
Thema Landelijk en natuurlijk Roerdalen
Twee kernpunten staan centraal:
- Behoud en versterking van de karakteristieken en (natuur)waarden van landschapstypen bij toekomstige ontwikkelingen;
- Het creëren van robuuste ecologische verbindingen tussen natuurgebieden. De ecologische verbindingen zijn de verbinding tussen het Roerdal, de bovenloop van de Vlootbeek en noord-zuid verbinding.

Afbeelding 3: Omgevingsvisie Roerdalen in een groene notendop

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Leeswijzer

'Natuurlijk Groen Roerdalen' start met de betekenis van groen voor Roerdalen. Waarom is groen belangrijk, wat vinden onze inwoners en waar willen we naar toe met onze groene leefomgeving? Hieruit volgen onze ambities voor de lange-termijn, ofwel hoe we Roerdalen groen en leefbaar willen houden. Wat we gaan doen om dit te bereiken werken we uit in uitvoeringsmaatregelen voor de volgende thema's: behoud en bescherming, beheer en onderhoud, ontwerp en planvorming, communicatie en participatie en uitvoering en financiën. Afbeelding 4 laat een korte samenvatting van het beleidsplan zien.

Afbeelding 4: de kaders en de uitwerking in onderdelen van dit groen- en bomenbeleid.

1. Waarom is groen belangrijk?

Roerdalen koestert haar groene, kleinschalige karakter. Groen is van groot belang voor onze dorpen en het landschap, zowel ecologisch als sociaal. Het verbindt het buitengebied met het dorpshart, biedt onderdak aan dieren en versterkt de biodiversiteit. Groen verbetert de luchtkwaliteit, brengt verkoeling en vermindert stress. Het fungeert als ontmoetingsplek en draagt bij aan de eigenheid van Roerdalen. Groen is kortom essentieel voor de leefbaarheid van ons dorp en landschap.

1.1 Waarde van groen

De waarde van groen voor Roerdalen is veelzijdig en onmiskenbaar. Groen loont. De baten van groen uiten zich in vier duidelijke pijlers:

- Gezondheid (recreatie, stimuleren beweging, vergroten welzijn, en groeninclusief ontwikkelen);
- Klimaat bestendig (tegengaan hittestress, droogte en wateroverlast);
- Biodiversiteit (herstel ecosystemen; stimuleren van gebiedseigen soorten);
- Identiteit (eigenheid landschapstypes en dorpen, en verbinden bebouwd gebied en landschap).

In bijlage 1 wordt de waarde van groen voor Roerdalen aan de hand van deze vier baten nader toegelicht.

Afbeelding 5: de vier baten van groen

1.2 Inwoners hechten waarde aan groen

Voor onze inwoners maakt groen de buurt aantrekkelijker, draagt het bij aan biodiversiteit en biedt ruimte om te bewegen en te spelen. Bomen en struiken hebben hierbij de voorkeur. Dat blijkt uit een enquête (mei 2025) waarin meer dan 300 inwoners hun mening gaven over groen. Maar liefst 89% van de inwoners wil zelfs meer groen in Roerdalen. Ook tijdens gesprekken in de dorpen gaven veel inwoners aan voorstander te zijn van extra groen.

Hun motivatie voor meer groen varieert. Deelnemers benadrukken dat groen veilig moet zijn, goed moet aansluiten op het landschap en visueel aantrekkelijk moet zijn. Over het huidige groen in de openbare ruimte zijn de meningen verdeeld. Sommigen zijn tevreden over de hoeveelheid, kwaliteit, variatie en het onderhoud, terwijl anderen hier juist kritiek op hebben.
Inwoners benadrukken het belang van passende beplanting op geschikte locaties en een eerlijke verdeling van groen over de verschillende kernen.

1.3 Groenvisie

Groen is meer dan decoratie. Het is de basis voor een gezonde, veerkrachtige en toekomstbestendige omgeving. Onze dorpen en landschap zijn op een natuurlijke manier met elkaar verbonden. Deze kwaliteit willen we behouden én versterken.

Roerdalen kiest voor kwaliteit. De gemeente zorgt ervoor dat het groen goed ‘presteert’. Daar bedoelen we mee dat we zorgen voor voldoende groen in de buurt, dat voldoet aan wensen en behoeftes en

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

dat veilig en beheerbaar is. De gemeente kiest voor kwaliteit boven kwantiteit. Een klein buurtpark met bankjes, bloemen, bomen en speelplek is vaak drukker bezocht dan een groot, leeg veld. Het loont vaak meer om te investeren in goede groeiplaatsen voor gezonde, grote bomen dan om simpelweg meer bomen aan te planten. Gemeente Roerdalen zet een groene stip aan de horizon:

In een parkdorp speelt groen een dragende rol in de leefomgeving. Niet alleen als aankleding, maar als fundament voor leefkwaliteit, biodiversiteit, gezondheid en sociale samenhang. Het kenmerkt zich door een groene, rustige en ruimtelijke opzet, met veel openbaar groen, zoals parkjes, plantsoenen en boomrijke lanen.

GroenVisie

'Parkdorpen in een natuurlijk landschap.'

Een parkdorp is een dorp waarin de natuurlijke omgeving en het groene karakter een belangrijke rol spelen in het dagelijks leven en de ruimtelijke inrichting.

Afbeelding 6: natuur dichtbij; grote pimpernel (Sanguisorba officinalis) met een sluipvlieg (Eriothrix rufomaculatus)

2. Hoe houden we Roerdalen groen en leefbaar?

Een groene toekomst is belangrijk voor de identiteit van Roerdalen, voor het welbevinden van mens en dier en het weerstand bieden tegen klimaatverandering. Onze ambitie is behoud en versterken van een groene leefomgeving. Dat doen we door vergroenen en verbinden. Meer groen en een groen netwerk voor een positief effect op zowel onze gezondheid als de biodiversiteit.

2.1 Vergroenen

We zetten in op sterker, zichtbaarder en toekomstbestendig groen in het straatbeeld. Meer groen op straat dus, maar vooral beter groen. Nieuwe aanplant krijgt de ruimte om te groeien, terwijl bestaand groen een kwaliteitsimpuls krijgt. Het groene karakter maakt het dorp aantrekkelijk om in te wonen én te bezoeken.

In een parkdorp draait het om rust, ruimte en een gezonde leefomgeving waarin bewoners kunnen genieten van buiten zijn, ontmoeten en ontspannen. De buitenruimte nodigt uit tot wandelen, fietsen en recreëren. Groen bevordert sociale interactie, wat stress vermindert en de algehele gezondheid verbetert. Kinderen die opgroeien in het groen gebruiken minder ADHD-medicatie. Werknemers met een burn-out herstellen sneller dankzij contact met natuur. Bomen zorgen voor schonere lucht door fijnstof en schadelijke stoffen te filteren. En schonere lucht verkleint de kans op hart- en vaatziekten.

Meer groen maakt de omgeving ook beter bestand tegen deze gevolgen van klimaatverandering. We krijgen vaker te maken met extreem weer. De toename van broeikasgas (CO2) leidt tot:

- Hittestress;
- Droogtestress;
- 0Wateroverlast.

Hittestress wordt veroorzaakt door absorptie van zonlicht door de donkere materialen (bijvoorbeeld asfalt) Het temperatuurverschil tussen de bebouwde kom en het omliggende landelijk gebied kan oplopen tot 4°C. Door de relatief lage windsnelheden in bebouwd gebied verliezen gebouwen minder warmte en is er ‘s nachts minder verkoeling. Bovendien vindt er 10 tot 20% minder verdamping plaats door de grote hoeveelheid verharding in bebouwd gebied.

Droogtestress ontstaat bij langdurige hitte, wanneer de bodem zo ver uitdroogt dat planten niet goed kunnen verdampen. Bomen en planten reageren door hun bla-

Afbeelding 7: ontspannen aan de Roer, raadhuisplein Sint Odiliënberg.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Afbeelding 8: veldsalie (Salvia pratensis) met kleine klokjesbij (Chelostoma campanularum)

deren vroegtijdig af te werpen om waterverlies te beperken en schade door zonlicht te voorkomen, wat zorgt voor minder groei. Soorten kunnen lokaal verdwijnen en natuurbranden nemen toe en een uitgedroogde bodem kan leiden tot wateroverlast.

In het bebouwd gebied is wateroverlast vaak het gevolg van een overschot aan bebouwing en verharding. Tijdens piekbuien kan het water hier onvoldoende infiltreren in open grond en het rioolstelsel kan de overvloed aan hemelwater niet verwerken. Met als gevolg dat het water in de straten blijft staan of kelders doet onderlopen.

Groen in het dorp helpt tegen de opwarming. Bomen fungeren als natuurlijke airco's door verdamping en beschaduwing. Daarnaast slaan ze CO2 op in hun hout, met een jaarlijkse opslag van 10 tot 40 kilo per boom, afhankelijk van de omstandigheden. Ook de bodem speelt een rol: een goed functionerend bodemvoedselweb houdt meer CO2 vast in de vorm van organisch materiaal. Groen vangt hemelwater op en laat het water beter in onverharde bodems infiltreren, wat overbelasting van riolen en wateroverlast vermindert. Bovendien creëert het waterbuffers in de bodem die van nut zijn tijdens droge periodes.

2.2 Verbinden

Het landschap van Roerdalen is rijk aan historische (groene) landschapsstructuren. Zij dragen bij aan de identiteit van de gemeente. Groenstructuren vertellen het verhaal van een plek. Oude bomenlanen, heggen of houtwallen laten zien hoe het landschap vroeger werd gebruikt. Ze markeren vroegere erfgrenzen, routes of dorpsranden. Veel van dit groen is verbonden met historische boerderijen, landgoederen of dorpskernen. Door deze structuren te behouden en te versterken, blijft het karakter van de gemeente zichtbaar. Zo draagt groen niet alleen bij aan natuur en klimaat, maar ook aan de cultuurhistorische identiteit van Roerdalen.

Groenstructuren verbinden. Die verbinding werkt het best in een netwerk. Als een spinnenweb dat het fundament vormt voor groen, bomen en natuur. Dit groene netwerk verbindt binnen de kernen en tussen de kernen en het buitengebied. Voor zowel mens als dier. Het Natuur Netwerk Nederland en de gemeentelijke Hoofdgroenstructuur leveren tezamen een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en herkenbaarheid van het landschap, dorp, kern of wijk.

Verbinding is ook goed voor de biodiversiteit of soortenrijkdom. Een groen netwerk zorgt ervoor dat planten en dieren zich kunnen verplaatsen tussen leefgebieden. Soorten zijn minder gebonden aan één plek. Door verbindingen krijgen ze toegang tot een groter, gevarieerder leefgebied. Het voorkomt isolatie. Dieren kunnen via groene routes veilig migreren, voedsel zoeken, nestelen of overwinteren.

De biodiversiteit neemt af, ook in onze gemeente. Bebouwing, versnippering, industrie en intensieve landbouw hebben bijgedragen aan het verlies van natuurlijke leefgebieden en soortenrijkdom. De baten van natuur (ecosysteemdiensten) komen hierdoor in het gedrang. Voor het versterken van de biodiversiteit is de soortkeuze cruciaal. Inheemse planten en bomen ondersteunen meer dieren en insecten; zo biedt een zomereik onderdak aan 450 insectensoorten, terwijl een Amerikaanse eik er slechts 13 heeft. Het gaat om de verscheidenheid van al het leven, dus ook om schimmels en kleine (bodem) organismen en de plekken waar ze leven. Ook het anders beheren van delen van groen, bijvoorbeeld door minder frequent te maaien, of het plaatsen van insectenhotels levert een bijdrage aan het versterken van de biodiversiteit.

3. Wat gaan we doen?

Wat doen we om het straatbeeld groener te maken? En hoe werken we aan cultuurhistorische en ecologische verbindingen tussen natuurgebieden, dwars door dorpen heen? En wanneer zijn we daarin geslaagd? Heldere groene maatstaven helpen ons om koers te houden. Voor meer en beter groen. Voor een gezonde leefomgeving, veerkracht tegen klimaatverandering, een rijke biodiversiteit en een sterke identiteit.

3.1 Norm voor groene ambities

Er bestaat nog geen universele groennorm in Nederland. Er zijn vuistregels als de 3-30-300 (zie toelichting in afbeelding 9), 75m^2 groen per woning (nota ruimte 2004) of de Bomennorm van 2,2 m^3 kroonvolume per m^2 grondoppervlak (Norminstituut bomen). Geen enkele norm dekt alle beleidsthema's (gezondheid, klimaat, biodiversiteit, en identiteit) en er ontbreekt een duidelijke kwaliteitseis voor het groen. Ze bieden wel waardevolle aanknopingspunten.

Voor onze dorpen is het percentage groenareaal en boomkroonbedekking vergelijkbaar met de gemiddelde naoorlogse woonwijk (zie afbeelding 10 ter illustratie). Terwijl je zou verwachten dat landelijke dorpen van nature groener zijn. Tabel 1 geeft de percentages groen en boomkroonbedekking per dorp weer.

Wat is de 3-30-300 Vuistregel?

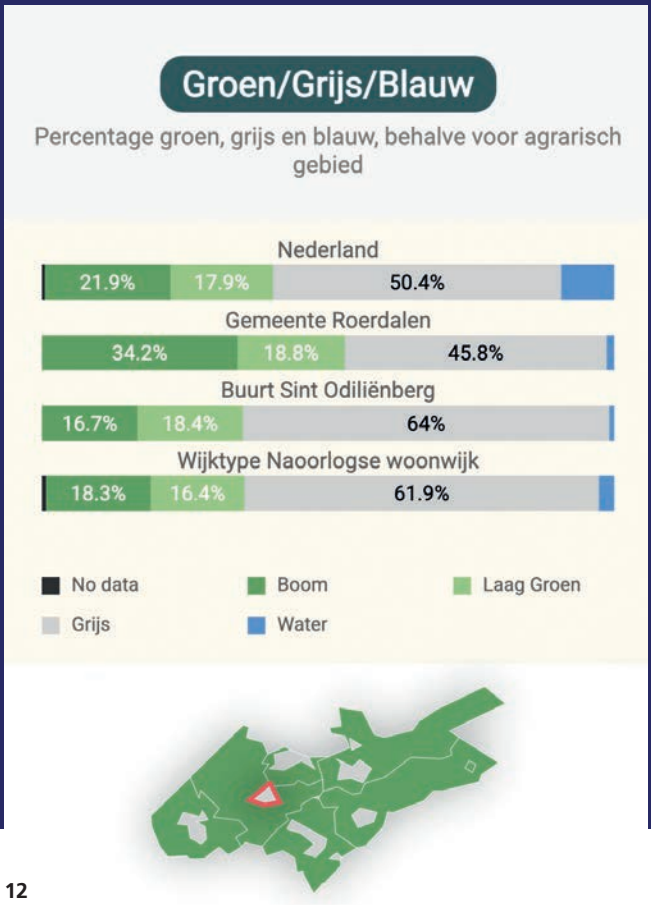
Richtlijn voor de minimale bijdrage van bomen en ander groen aan een gezonde leefomgeving:

3 stuks bomen zichtbaar vanuit ieder huis
- Voor het beleven van natuur nabij

30% bladerdek in iedere wijk
- voor koeling, een beter microklimaat, betere luchtkwaliteit en stimuleren van (mentale) gezondheid

300 m. tot park of groene buitenruimte
- voor het aanzetten tot recreatief gebruik van groen en groei van sociale contacten

Afbeelding 9: toelichting op 3-30-300 vuistregel

Maatstaven voor onze eigen groene ambities zijn:

Vergroenen:
- **1% meer groenareaal** in de dorpen in 2050 (zie ter illustratie tabel 1);
- **10% meer boomkroonbedekking** in de dorpen in 2050 (zie ter illustratie tabel 1);
- **75 m² groen** als streven per woning bij woningbouwproject. Zie ook de (nog uit te werken) richtlijn voor integrale afstemming tussen grijs (gebouwen en wegen), groen en blauw (water);
- **Groeiplaatsverbetering bij bestaande bomen;** voor snellere toename boomkroonbedekking;
- **Bomenparagraaf** als hulpmiddel bij integrale afwegingen voor wonen, mobiliteit, duurzaamheid en groen (zie paragraaf 6.1.4);

Afbeelding 10: groenareaal (laag groen) en boomkroonbedekking (boom) in de plaats Sint Odiliënberg (bron: klimaateffectatlas, 2021)

	Dorp					
	Posterholt	*Vlodrop*	*Sint Odiliënberg*	*Herkenbosch*	*Melick*	*Montfort*
Groen Areaal (oppervlakte laag groen)	17%	16%	18%	18%	22%	17%
Boomkroonbedekking	11%	11%	17%	22%	19%	22%

Tabel 1: gemeentelijk + particulier groenareaal en boomkroonbedekking als percentage van het grondoppervlak (bron: Klimaateffectatlas, peildatum 2021)

Verbinden:

- **Versterken Hoofdgroenstructuur:**
  - o Zorgen voor een aaneengesloten groen netwerk;
  - o Aanvullen van (opengevallen) gaten in de laanbeplanting;
  - o Realiseren van kruidenrijke bermen en grasstroken;
  - o Verbreden Hoofdgroenstructuur;
- **Natuurvolgend;** De natuur is inspiratiebron voor behoud dorpse karakter en versterken van biodiversiteit. We kiezen voor andere planten of ander beheer voor meer biodiversiteit;
- **Slim maaien;** maaien op een wijze dat het de natuur ondersteunt in plaats van verstoort, op geschikte locaties.

Deze groene maatstaven hanteren we zowel in bescherming, als in ontwerp en beheer van groen en bomen.

Let wel:
Groen staat niet alleen. De Omgevingswet vraagt om een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL). Dat betekent: functies zoals wonen, werken, groen en recreatie zorgvuldig afstemmen op wat een plek aankan en nodig heeft. Daarbij staat de kwaliteit van de leefomgeving centraal. Denk aan gezondheid, veiligheid, biodiversiteit, erfgoed en ruimtelijke samenhang.

Een goede toepassing van ETFAL voorkomt ruimtelijke knelpunten en draagt bij aan een leefomgeving die aantrekkelijk, gezond en toekomstbestendig is. Het is daarmee een belangrijk toetsingskader binnen het omgevingsplan.

3.1.1 Vergroenen voor een gezond effect

Hoe kan vergroenen van de versteende plekken eruitzien? Wij vroegen het AI: enkele beelden, alleen bedoeld ter inspiratie. De rechter beelden van afbeeldingen 11 en 12 zijn droomplaatjes, maar laten duidelijk zien wat groen kan betekenen voor een versteende omgeving.

Afbeelding 11: zo kan een kale versteende plek eruit komen te zien, door het plantvak rond de boom te vergroten en te voorzien van vaste planten.

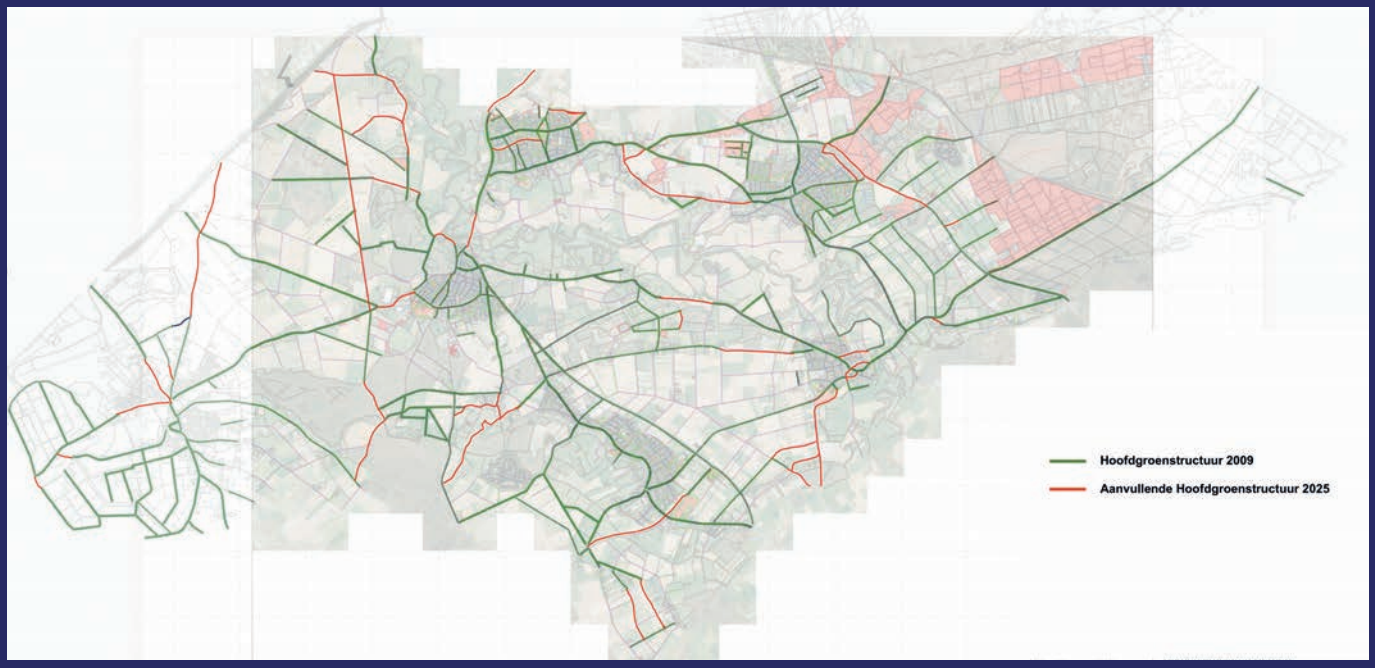
Afbeelding 12: zo kan een kale straat eruit komen te zien, met afwisselend parkeervakken en groenvakken.

Vitamine groen. Groen is meer dan mooi: het vermindert stress en draagt bij aan een gezonder leven. Het maakt de omgeving aangenamer én verbetert de luchtkwaliteit. In een tijd waarin gezondheid belangrijker is dan ooit, biedt een groene leefomgeving precies wat we nodig hebben: ruimte voor beweging, rust in het hoofd en ontmoeting met anderen.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen is een groene buitenruimte één van de uitgangspunten. Straten en pleinen worden waar mogelijk groen ingericht, verharding alleen daar waar dat echt nodig is. Zo versterken we een gezonde dorpse leefomgeving.

Vergroenen helpt. Parkjes en bomenlanen nodigen uit om eropuit te gaan. Groeiplaatsverbetering bij bomen zorgt voor betere groei, meer boomkroonbedekking.

Het vergroenen van versteende plekken helpt hittestress en wateroverlast te verminderen. Tegelijkertijd wordt regenwater beter vastgehouden om periodes van droogte beter door te komen. Vergroening gaat standaard meewegen bij elke herinrichting, bouw of aanleg. Meervoudig ruimtegebruik is de norm: functies worden slim gecombineerd binnen één plan of project.

Afbeelding 13: De Hoofdgroenstructuur vormt, als samenhangend netwerk, de groene verbinding tussen dorp en buitengebied en met het Natuur Netwerk Nederland. In rood de aanvullingen op de Hoofdgroenstructuur van 2009 (in groen).

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

3.1.2 Verbinden zorgt voor samenhang

De hiaten in het netwerk worden aangevuld (zie afbeelding 13), zodat groenstructuren en het Natuur Netwerk Nederland beter op elkaar aansluiten. De Hoofdgroenstructuur draait overigens niet altijd om bomen. In open landschap past vaak juist laagblijvend groen, geen bomenrij. Wat telt, is de juiste beplanting op de juiste plek.

We richten groen zo in en beheren het zó, dat het duurzaam bijdraagt aan het herstel van biodiversiteit. We planten zoveel mogelijk soorten die hier van nature thuishoren. En als we cultuurgewassen of exoten planten, dan gebruiken we soorten die zoveel ecologisch van waarde zijn. De nadruk ligt op het variatie aanbrengen in het groen. Die variatie ontstaat door vroegbloeiers en laatbloeiers aan te planten of bijvoorbeeld door gelaagdheid in hoogtes aan te brengen (kruidlaag of vaste planten, struiken en bomen).

We gaan slimmer maaien. Gazon- en bermbeheer is het voordeligst wanneer het maaisel kan blijven liggen. Het maaisel verteert en voedt de planten, waardoor de bodem rijk blijft aan voedingsstoffen. Maar juist soortenrijke vegetatie vraagt om voedselarme, verschraalde grond.

Kwalitatief hoogwaardig groen draagt bij aan een herkenbare leefomgeving. We gaan meer variatie in beplanting aanbrengen. Voor een leefbaar, klimaatbestendig en biodiverse buitenruimte, met ook oog voor andere opgaven zoals wonen, basisvoorzieningen, duurzame mobiliteit en energietransitie.

De gemeente gaat duidelijker communiceren over vergroening in bebouwd gebied: wat we doen, hoe we het aanpakken en waarom. We laten zien hoe inwoners kunnen bijdragen en welke ondersteuning ze daarbij krijgen. Samen maken we van Roerdalen een gezonde leefomgeving. Ook kleine acties - zoals tegels vervangen of een boom planten - maken een groot verschil.

3.2 Wat hebben we?

- Landschapstypes;
- Groen in de openbare ruimte;
- Bomen in de openbare ruimte.

3.2.1 Landschap van Roerdalen

Het landschap in Roerdalen is onder te verdelen in vier landschapstypes:

1. Beekdallandschap

Het Roerdal wordt gekenmerkt door de vrij meanderende Roer, omzoomd door populieren en natte broekbossen in oude rivierarmen. Het landschap toont een afwisseling van laagtes en stuifduinen, ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Bebouwing ontbreekt grotendeels, op enkele kastelen en verspreide hoeven op de hogere randgebieden na. Opvallend zijn de open, vruchtbare verhoogde gebieden ("ohé's"), die slechts bij extreem hoog water overstromen en zo het dal haar unieke karakter geven. Het dal van de Vlootbeek is een ouder Roerdal, eveneens grotendeels onbebouwd met een ontginningsweg langs de rand. Noemenswaardig zijn ook het Leropper- en Linnerveld, die van uitzonderlijke geomorfologische waarde zijn voor Nederland (Gonggrijp, 1989).

2. Bos- en mozaïeklandschap

De hoger en lager gelegen zandgronden vormen een afwisselend landschap: open en wijds, maar ook kleinschalig en besloten. In dit zogenoemde bos- en mozaïeklandschap wisselen landbouwgronden, bossen en karakteristieke landschapselementen elkaar af, zoals houtwallen, pestbosjes en oude gegraven waterwegen (griften). Het landschap is opgedeeld in herkenbare 'kamers', die grotendeels agrarisch worden gebruikt.

3. Open cultuurlandschap

Als tegenhanger van het mozaïeklandschap ligt het open cultuurlandschap: een grootschalig agrarisch gebied met lange zichtlijnen en weinig kleinschalige elementen. Dit landschap ademt ruimte en wordt intensief gebruikt voor landbouw en veeteelt.

4. Nationaal Park De Meinweg

De Meinweg is een opvallend plateaugebied dat trapsgewijs ongeveer 50 meter stijgt, verdeeld over drie terrassen. Het is grotendeels bebost met naaldhout, al zorgt natuurontwikkeling nu voor meer afwisseling met loofhout en open plekken. Midden op het plateau ligt een uitgestrekt landbouwgebied op lössachtige grond, laat ontgonnen en open van karakter. De Meinweg herbergt ook twee grote heide-

Afbeelding 14: Informatiebord bij entree Nationaal park De Meinweg

velden met oorspronkelijke vennen, waar vroeger turf werd gewonnen. Nu vormen deze vennen belangrijke leefgebieden voor reptielen en amfibieën. De heide wordt verfraaid door oude, grillige eikenhakhoutstoven. Via de dalen van de Rode Beek en Boschbeek is het gebied verbonden met het omringende cultuurlandschap – een groene navelstreng naar het verleden.

3.2.2 Groen in de openbare ruimte

Het openbaar groen bestaat onder meer uit hagen, grasvelden, bosschages, vaste plantenborders en bomen. Dit groen is per beheertype opgenomen in het gemeentelijk beheersysteem. Dit vormt de basis voor het beheer en onderhoud door de gemeente. Roerdalen hanteert vijf beheertypen:

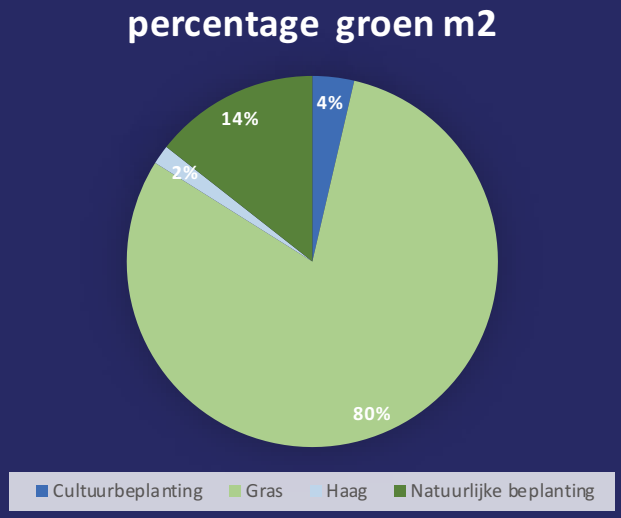
1. Gras;
2. Natuurlijke beplanting;
3. Cultuurlijke beplanting;
4. Hagen;
5. Bomen.

Onder gras vallen gazons, bermen, wadi's en ruigtes. Bij natuurlijke beplanting gaat het om bosplantsoen, bosjes en houtwallen. Cultuurlijke beplanting bestaat uit rozen, vaste planten of heesters. Hagen kunnen lijnvormige heggen of blokhagen zijn. Deze vier beheertypes vormen tezamen het totale groenareaal, hoofdzakelijk binnen de kom.

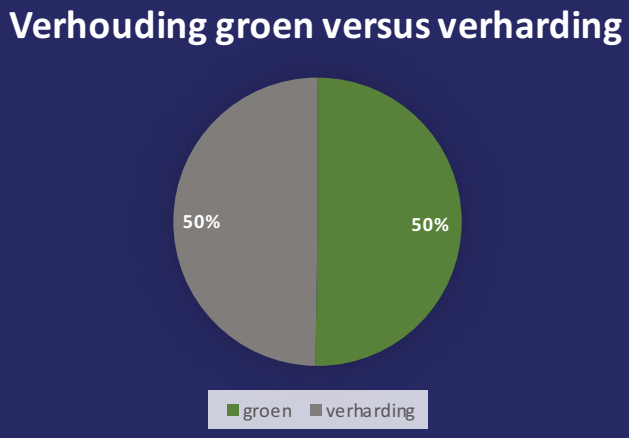
Bomen staan in gras, natuurlijke beplanting, cultuurlijke beplanting of in de verharding (bijvoorbeeld in een boomspiegel in het trottoir). Bomen vormen zelf geen groenareaal. Bomen vragen wel specifiek beheer. Vandaar dat de beleidsuitgangspunten voor het beheertype bomen in paragraaf 3.2.3 beschreven zijn.

Er is eigenlijk nog één vreemde eend in de bijt. Dit is het beheertype invasieve exoten. Deze beplantingsvorm, bestaande uit onder andere grote berenklauw of Japanse duizendknoop, is niet gewenst en vergt ander beheer. Deze beplanting wordt zoveel mogelijk bestreden om verdere verspreiding tegen te gaan.

In totaal beheert Roerdalen 2,07 miljoen m² ofwel 207 hectare groen areaal in de openbare ruimte (peildatum april 2025). De verdeling tussen de verschillende beheertypen is aangegeven in afbeelding 15.

Afbeelding 15: aandeel beheertypes in oppervlak

Afbeelding 16: verhouding tussen groen en verharding in de openbare ruimte

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Afbeelding 17: gras, haag en bomen aan de Beatrixlaan te Melick

Gras maakt het grootste deel uit van dit areaal (80%). De verhouding tussen ruigte (ruig gras enkruiden) en gazon is 16% versus 84%. Het areaal ruigte is de laatste jaren gestegen ten opzichte van gazon om de biodiversiteit te stimuleren. Voor het herstel van biodiversiteit is het ook waardevol om meer hagen en heesters aan te planten. Deze bieden volop schuil- en broedplekken voor vogels en andere dieren.

Bovenstaande verdeling in groen is de uitgangssituatie in 2025. De bedoeling is dat de verschillende beplantingsvormen binnen deze vier beheertypes nader gespecificeerd gaan worden. Enerzijds om het beheer van specifieke beplantingsvormen effectief aan te sturen, anderzijds om beter inzicht te geven in hoe we onze groene ambities in de buitenruimte realiseren. Mogelijk komt er in de toekomst bijvoorbeeld een aparte categorie 'verticaal groen' (gevelbeplanting).

Opvallend is dat in de openbare ruimte het aandeel groen bijna gelijk is aan het aandeel verharding (zoals wegen, stoepen en parkeerplaatsen). Zie afbeelding 16.

In onze zes dorpen verschilt de balans tussen groen en verharding in de openbare ruimte. Gemiddeld bestaat 39% van die ruimte uit groenvoorzieningen. Onderling verschillen de dorpen sterk. Melick is het dorp met de groenste openbare ruimte (zie tabel 2). Deze gegevens komen uit ons eigen beheersysteem (peildatum mei 2025). Ze zijn nog niet volledig nauwkeurig en worden regelmatig bijgewerkt, maar geven wel een goed beeld van de situatie.

Plaats	Verharding in m2	Totaal groen in m2	% Groen tov grijs
Herkenbosch	226.558	183.627	45%
Melick	205.011	187.470	48%
Montfort	179.482	62.427	26%
Posterholt	201.661	81.944	29%
St. Odiliënberg	166.610	114.137	41%
Vlodrop	114.092	68.840	38%
TOTAAL	**1.093.413**	**698.445**	**39%**

Tabel 2: Verhouding tussen groen en grijs in de zes dorpen (bron: gemeentelijk beheersysteem, peildatum mei 2025)

3.2.2 Bomenbestand openbare ruimte

Bomen zijn de meeste beeldbepalende elementen binnen het groen. De gemeente Roerdalen is rijk aan bijzondere- en doodgewone bomen in allerlei soorten en maten. Er staan bomen die hier van nature thuishoren, maar ook gekweekte en exotische soorten. Ze staan op pleinen, trottoirs, gazons, in grasbermen en tussen heesters. Deze verscheidenheid geeft karakter aan straten, wijken en dorpen.

De gemeente heeft een grote variatie aan boomsoorten, waaronder verschillende cultivars. In totaal staan er 18.222 bomen in de openbare ruimte (peildatum april 2025), beheerd door de gemeente. Bijna de helft van de bomen is eik. In onze gemeente staan in de openbare ruimte 55 boomsoorten (eigenlijk: geslachten). Zo staan er meerdere soorten eiken, zoals

de zomereik (90%), de Amerikaanse eik (5%) en de moeraseik (5%). In het buitengebied is de dominantie van de eik (60%) nog groter dan binnen de kom (28%) . Zie bijlage 2.

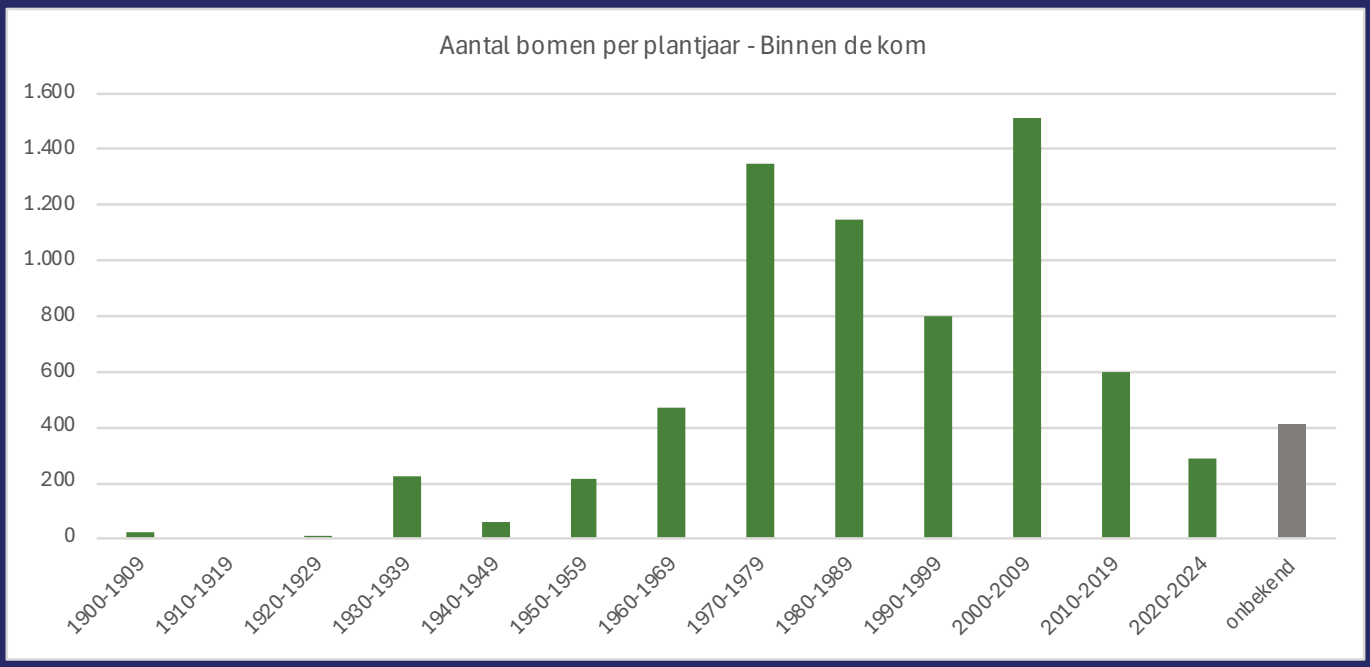
De gemiddelde leeftijd van een gemeentelijke boom in Roerdalen is 37 jaar. In Nederland worden bomen in stedelijke gebieden gemiddeld naar schatting tussen de 35 en 40 jaar oud. Roerdalen is echter een landelijke gemeente waar de stadse drukte ontbreekt, waardoor je een hogere gemiddelde leeftijd zou mogen verwachten. Het grootste deel van het bomenbestand in de dorpen is relatief jong (zie afbeelding 18).

Aantal bomen per soort - gehele gemeente Roerdalen

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	8490	46,6%
Fraxinus	Es	1591	8,7%
Fagus	Beuk	1441	7,9%
Acer	Esdoorn	1294	7,1%
Tilia	Linde	1208	6,6%
Betula	Berk	400	2,2%
Prunus	Kers	372	2,0%
Carpinus	Haagbeuk	334	1,8%
Liquidambar	Amberboom	322	1,8%
Alnus	Els	296	1,6%
Overige soorten	45 soorten	2.474	13,6%
TOTAAL		**18.222**	**100,0%**

Tabel 3: Aandeel per boomsoort in Roerdalen

Afbeelding 18: aantal bomen per jaar van aanplant binnen de bebouwde kommen van Herkenbosch, Melick, Montfort, Posterholt, Sint Odiliënberg en Vlodrop

Bovendien is de gemiddelde leeftijd van onze bomen in de bebouwde kom relatief laag, gezien hun natuurlijke levensverwachting. In Nederland kunnen eiken en beuken honderden jaren oud worden, en zelfs snelgroeiende soorten als es of wilg bereiken onder gunstige omstandigheden vaak de 100 jaar. In bebouwde gebieden zijn de omstandigheden echter vaak minder optimaal voor bomen. Onder de stoep ligt geen bosgrond,

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

maar zandgrond, dat weinig voedingsstoffen en zuurstof biedt voor wortelgroei.
Adequaat beheer en onderhoud is nodig om te voorkomen dat een deel van het bomenbestand uitvalt. Zeker als we in ogenschouw nemen dat door de klimaatverandering bijvoorbeeld een boomsoort als de beuk het moeilijk heeft op de droge zandgronden.

1. Kwaliteit bomen

De conditie waarin het bomenbestand verkeert is overwegend voldoende (83%). Slechts een beperkt deel verkeert in een onvoldoende tot slechte conditie (15%).
Uit de boomveiligheidscontrole (peiljaar 2024) blijkt dat 75% van de bomen in voldoende conditie geen gebreken vertoont. Bij bomen in onvoldoende conditie is dat slechts 62%.

2. Kwaliteit groeiplaats

Het grootste deel van de bomen staat in een 'groene groeiplaats'. Slechts een beperkt deel staat in de verharding, bijvoorbeeld in de stoep in een boomspiegel van beperkte omvang. Een groene groeiplaats is gunstig voor de kwaliteit van het bomenbestand. Slechts 6% van de bomen staat in de verharding, bijvoorbeeld in de stoep. Onder tegels, klinkers of asfalt ligt een dragende zand/puinlaag, die sterk is verdicht. Deze laag van enkele tientallen cm bevat te weinig zuurstof, water en bodemleven. Nauwelijks geschikt voor wortelgroei. Het is alsof de bomen in een te kleine bloempot staan, waardoor ze niet goed kunnen groeien.

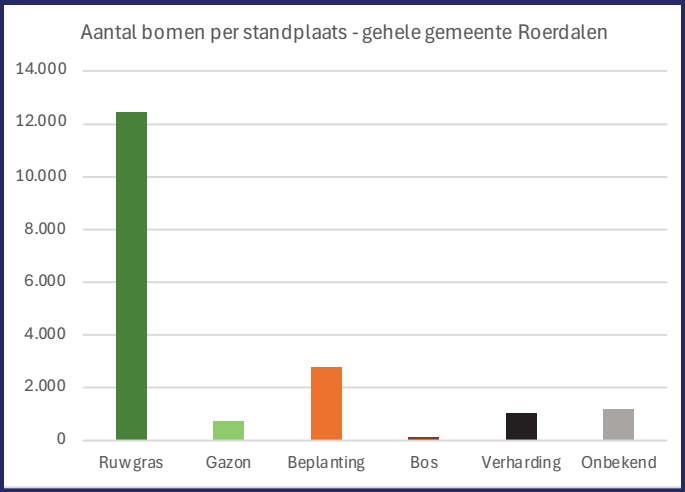
De verschillen per dorp zijn ook best groot (zie bijlage 2). In Melick, Posterholt en Vlodrop staan er bijvoorbeeld nauwelijks bomen in het gazon. Terwijl in bijvoorbeeld Sint Odiliënberg bijna een derde van de bomen in het gazon staat.

Gezien de vrij goede standplaatsen is het best opvallend dat de bomen er niet vitaler bij staan. Je zou juist verwachten dat de gemiddelde leeftijd van de bomen hier hoger ligt.

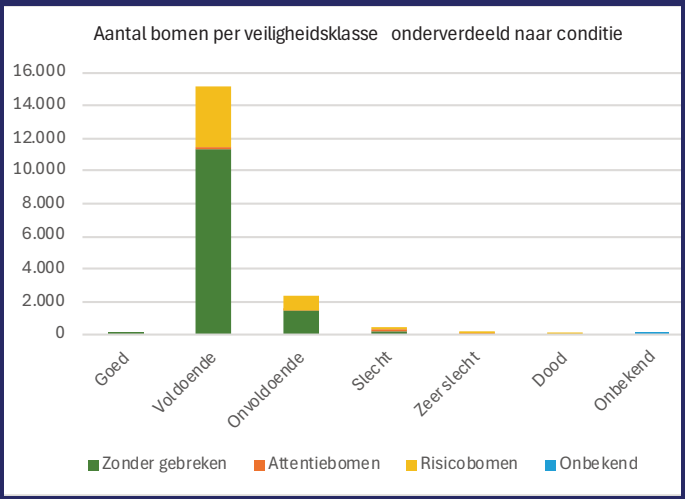
Conditie bomen - gehele gemeente Roerdalen

Conditie	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Goed	16	0,1%
Voldoende	15.191	83,4%
Onvoldoende	2.314	12,7%
Slecht	419	2,3%
Zeer slecht	36	0,2%
Dood	120	0,7%
Onbekend	126	0,7%
Eindtotaal	**18.222**	**100,0%**

Tabel 4: conditie van de bomen

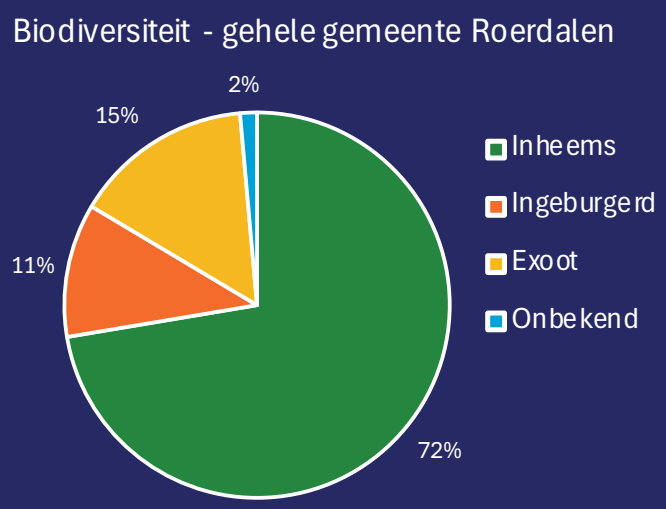
Afbeelding 19: Aantal bomen per standplaats

Afbeelding 20: aantal bomen met gebreken per conditieklasse

3. Biodiversiteit bomenbestand

Bij boomsoorten maken we onderscheid tussen inheemse soorten en soorten die zich inmiddels hebben aangepast aan de Nederlandse omgeving (ingeburgerd). Dit betekent dat steeds meer planten en dieren van deze bomen gebruikmaken.

Afbeelding 21: Aandeel herkomst bomen

Een bekend voorbeeld is de tamme kastanje, die al door de Romeinen werd ingevoerd en voor 1500 is ingeburgerd. De Amerikaanse eik daarentegen kwam pas in 1825 naar Nederland en is tussen 1900 en 2000 ingeburgerd geraakt (bron: WUR, soortentabel). Hoewel sommige mensen de Amerikaanse eik nog steeds als exoot zien, wordt deze boom hier tot de ingeburgerde soorten gerekend (ingeburgerd tussen 1900 en 2000). Ruim 72% van het bomenbestand is inheems. Nog eens 11% in ingeburgerd.

Exotische soorten, zoals de plataan, spelen ook een waardevolle rol. Platanen gedijen goed in verstedelijkte gebieden en dragen bij aan het verminderen van hittestress en CO_2-opslag. Voor het groen en leefbaar houden van onze dorpen zijn dus zowel inheemse soorten als exoten en cultuurvariëteiten belangrijk.

Afbeelding 22: door platanen beschut plein, Markt te Montfort

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

4. Behoud en bescherming

Groen koesteren, is investeren in de toekomst. Groen kost ruimte én verrijkt die. Groen maakt onze leefomgeving gezonder en mooier, en die waarde groeit met de jaren. Het duurt jaren voordat een plantsoen zijn volle functie bereikt, en het kost decennia om een boom te laten uitgroeien. Het verwijderen ervan daarentegen, is in enkele minuten gedaan. Bescherming van groen is daarom essentieel om onze ambities voor vergroening en verbinding te realiseren.

4.1 Bescherming binnen de kernen

De bescherming van groen is geregeld in de Omgevingswet, als één wettelijk kader voor de fysieke leefomgeving. De wet stimuleert een integrale aanpak waarbij groen niet op zichzelf staat, maar wordt meegenomen in de afweging met bijvoorbeeld water, bodem, gezondheid en klimaat. In het omgevingsplan hebben de Hoofdgroenstructuur, plantsoenen, groenvoorzieningen, beplantingen en bijvoorbeeld tuinen de functie 'groen' of mengfuncties als 'parkeren en groen'. Daarnaast kan cultuurhistorisch waardevol groen zijn aangewezen als groen cultureel erfgoed. Denk aan historische landgoederen of bomen uit het Register Monumentale Bomen van de Bomenstichting. Voor dit groen en deze bomen gelden vaak extra beschermingsmaatregelen. Zie ook het overzicht van groene monumenten uit de Erfgoedatlas van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Binnen het groen hebben bomen een speciale positie. In de dorpen, dat wil zeggen binnen de zogeheten "bebouwingscontour houtkap', gelden gemeentelijke kapregels. Dat wil zeggen voor (monumentale) bomen die staan op de Bomenlijst van gemeente Roerdalen. Op deze lijst staan zowel gemeentelijke als particuliere bomen. In de gemeente Roerdalen komt deze bebouwingscontour in beginsel overeen met de bebouwde kom volgens de Wegenverkeerswet. De meest recente door de gemeenteraad vastgestelde bebouwingscontour houtkap geldt.

4.2 Bescherming buiten de kernen

Voor groen buiten de dorpen en buurtschappen kan een gebiedsbescherming gelden, zoals voor Natura 2000-gebieden. Voor ingrepen die gevolgen kunnen hebben voor beschermde natuur is een vergunning of ecologische toets nodig. De provincie is verantwoordelijk voor de bescherming van Natura 2000 gebieden en beschermde plant en diersoorten. Het Limburgs Natuurprogramma 2023 – 2030 geeft nadere invulling aan behoud en bescherming van natuur en landschap.

De provincie is ook verantwoordelijk voor het behoud van bossen en grote groepen bomen. Voor het kappen van bomen in een bos groter dan 10 are of een rij van meer dan 20 bomen, geldt een meldingsplicht en herplantplicht bij de provincie. Rijen wilgen of populieren langs buitenwegen of landbouwgronden, populieren, wilgen, essen of elzen die zijn aangeplant voor biomassa-productie, als ook kerstbomen, kweekgoed, fruitbomen en windschermen voor boomgaarden, zijn uitgezonderd van de meldings- en herplantplicht.

De gemeente is verantwoordelijk voor de groengebieden in het buitengebied die zij in bezit heeft. En ook voor de bomen buiten de bebouwingscontour houtkap die onder het gemeentelijk kapverbod vallen. Dit zijn bomen in het buitengebied die op de Bomenlijst staan:

- in tuinen of op erven staan;
- solitair of in een rij van 20 of minder exemplaren of in een bos(je) met een oppervlakte van minder dan 10 are staan.

Daarnaast kan groen vanuit het omgevingsplan beschermd zijn, bijvoorbeeld de Hoofdgroenstructuur of groen cultureel erfgoed.

Afbeelding 23: in deze oude tamme kastanje laan in Linnerveld staan meer dan 20 bomen op een rij. Voorheen was deze laan beschermd via de Bomenlijst. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de bescherming van deze laan op een andere wijze geregeld (zie omgevingsplan).

4.3 Behoud en vergroenen

Vergroenen begint met behoud van wat we hebben. De gemeente heeft beperkte invloed op groen en bomen op particulier terrein. Voor behoud en versterking van het groene karakter van Roerdalen zijn we daarom vooral aangewezen op groen en bomen in gemeentelijk bezit. We geven zelf het goede voorbeeld en stimuleren inwoners om mee te doen met onze vergroening (zie hoofdstuk 7).

We streven naar meer groen in de dorpen. Dat betekent dat het bestaande groen zoveel mogelijk behouden blijft én waar mogelijk wordt uitgebreid. De ambitie is om in 2050 gemiddeld 1% meer groen te hebben, bij voorkeur op versteende plekken. Bijvoorbeeld door overbodige verharding te vervangen door gras of beplanting (of een gerichte buurtactie voor groenere privé tuinen).

- ***1% meer groen → 10.000 m2 extra openbaar groen*** *(op basis van tabel 2).*

Ofwel: elk jaar komt er gemiddeld 400 m² extra openbaar groen bij in onze dorpen.

We gaan ook voor 10% meer boomkroonbedekking in onze dorpen. Om hitte tegen te gaan én bij te dragen aan de gezondheid van onze inwoners. Het is lastig om deze toename goed te sturen, want bomen verdwijnen door ziekte en ook door herinrichting. Tegelijkertijd groeien bestaande bomen gewoon door. We beperken het verlies aan boomkroonbedekking door goed beheer en onderhoud (zie hoofdstuk 5). Daarnaast vergroten de boomkroonbedekking door bomen te voorzien van goede groeiplaatsen én door extra bomen te planten in de dorpen.

- ***10% meer kroonbedekking → 400 extra bomen in de dorpen***

Ofwel: elk jaar worden er gemiddeld 16 bomen extra in de openbare ruimte bijgeplant, verdeeld over de zes dorpen. Extra wil zeggen dat er meer bomen geplant worden dan de herplant van gekapte exemplaren.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

4.3.1 Groen in omgevingsplan

De positie van groene buitenruimte in het omgevingsplan is niet vanzelfsprekend.
Het vraagt om een actieve keuze van de gemeente om het juridisch-planologisch te verankeren, met duidelijke regels, waarden of beleidsuitgangspunten. Groen moet evenwichtig afgewogen kunnen worden tegen andere ruimtelijke en maatschappelijke belangen.

Als groen moet wijken voor bijvoorbeeld wonen, dan wordt de functie van het groen (schaduw, wateropvang, spelen, natuur, enz.) elders of op een andere manier opgevangen, bijvoorbeeld:

- Wadi's in plaats van gazon voor wateropvang;
- Groene daken als vervanging voor groenoppervlak;
- Klimplanten voor verkoeling waar bomen verdwijnen;
- Meer variatie in het groen in de omgeving aanbrengen voor meer biodiversiteit;
- Versterken groen in de omgeving voor recreatie.

4.3.2 Gemeentelijk kapverbod

Het kapverbod voor bomen van de Bomenlijst wordt (of is) onderdeel van het omgevingsplan. De Bomenlijst wordt periodiek geactualiseerd. De aanwijscriteria voor de Bomenlijst zijn daarvoor geactualiseerd (zie bijlage 3). Met deze vernieuwde criteria kunnen meer gemeentelijke bomen in aanmerking komen voor opname op de Bomenlijst.

Voor het beoordelen van de waarde van een boom maakt Roerdalen onderscheid tussen verschillende categorieën bomen, van belangrijk tot minder belangrijk.

- Bomenlijst-bomen ('monumentale bomen');
- Bomen die in de Hoofdgroenstructuur staan;
- Herplantbomen;
- Omgevingsbomen.

De categorie monumentale bomen heeft de hoogste behoudsprioriteit. Bij bomen in de Hoofdgroenstructuur gaat het om exemplaren die een minimale stamdoorsnede hebben van 10 cm. Herplantbomen vormen een uitzondering. Deze bomen staan bij aanplant niet direct op de Bomenlijst. Deze lijst wordt namelijk periodiek geactualiseerd. Herplantbomen mogen echter, voordat ze op de Bomenlijst zijn toegevoegd, niet gekapt worden zonder een vergunning. Omgevingsbomen zijn alle overige bomen. Dit is een omvangrijke groep bomen. Hun waarde ligt minder in zeldzaamheid of monumentale status, maar vooral in wat ze (als groep) doen voor hun omgeving.

Voor het kappen of drastisch snoeien van een Bomenlijst-boom is een vergunning nodig. Bij het beoordelen van een kapaanvraag gaat het om een evenredige belangenafweging. Een afweging van het belang van verwijdering versus het belang van behoud. Voor dat laatste is de betekenis van de boom in kwestie van belang. Niet iedere boom heeft dezelfde betekenis voor de locatie waar hij staat. Voor het bepalen van het belang ofwel de waarde van de betreffende bomen maken we gebruik van de volgende criteria:

- de natuur- en ecologische waarde van de houtopstand;
- de cultuurhistorische waarde van de houtopstand;
- de landschappelijke waarde van de houtopstand;
- de waarde van de houtopstand voor stads- en dorpsschoon;
- de waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand.

Afbeelding 24: monumentale knoteiken langs de Bergerweg

Voor een evenredige afweging is het ook van belang de restlevensduur (levensverwachting) van de boom mee te nemen. Voor het vellen van een beschermde boom kan worden afgegeven als sprake is van een belang dat zwaarder weegt dan het boombelang.

Hierbij wordt de prioritering 'hoog-middel-laag' aangehouden. Zie tabel 5 en ter illustratie bijlage 4 voor deze wijze van rangschikken naar belang. Dit is niet bedoeld als volledige opsomming. Elke afweging vraagt uiteindelijk om maatwerk.

Behoudsprioriteit:	Verwijderingsbelang: laag	Verwijderingsbelang: middel	Verwijderingsbelang: hoog
Monumentaal restlevensduur > 5 jaar	Omgevingsvergunning weigeren	Omgevingsvergunning weigeren	Omgevingsvergunning weigeren / verlenen / alternatief
Monumentaal restlevensduur < 5 jaar	Omgevingsvergunning weigeren	Omgevingsvergunning weigeren / verlenen / alternatief	Omgevingsvergunning weigeren / verlenen / alternatief
Hoofdgroenstructuur restlevensduur > 5 jaar	Omgevingsvergunning weigeren	Omgevingsvergunning weigeren / verlenen / alternatief	Omgevingsvergunning verlenen
Hoofdgroenstructuur restlevensduur < 5 jaar	Omgevingsvergunning weigeren / verlenen / alternatief	Omgevingsvergunning verlenen	Omgevingsvergunning verlenen
Herplantboom	Omgevingsvergunning weigeren	Omgevingsvergunning weigeren / verlenen / alternatief	Omgevingsvergunning weigeren / verlenen / alternatief

Tabel 5: Afwegingskader voor kapaanvragen

4.3.3 Herplantplicht

Bij het verlenen van een kapvergunning ('omgevingsvergunning voor de activiteit kap ') kan een herplantplicht opgelegd worden. Herplant is bijvoorbeeld gewenst als de boom moet wijken voor een ontwikkeling, terwijl de betekenis en de kwaliteit van de boom zelf geen aanleiding geven tot het verlenen van een kapvergunning.

Bij het kappen van een boom geldt: herplant naar waarde. De nieuwe boom moet zoveel mogelijk de functies van de oude boom compenseren, zoals biodiversiteit, verkoeling en uitstraling. In principe geldt één-op-één herplant. Bij waardevolle of grote bomen kan herplant van meerdere exemplaren nodig zijn. Voor en boom van de 1ste grootte (wordt hoger dan 15 m) komt een boom van de 1ste grootte terug. Als er boven- als ondergronds onvoldoende ruimte is voor herplant, kan voor een boom van de 1ste grootte een herplant van twee bomen van de 2e grootte (8-15 m hoog) opgelegd worden. De nieuwe boom moet een minimale stamomtrek van 16–18 cm hebben (= stamdoorsnede 5 -6 cm).

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Herplant boomgrootte	Minimale herplant maat 18 - 20 cm	Minimale doorwortelbare ruimte
1e grootte (soort > 15 m hoog)	16 - 18 cm	40 m^3
2e grootte (soort 8-15 m hoog)	16 - 18 cm	20 m^3
3e grootte (soort < 8 m hoog)	16 - 18 cm	10 m^3

Tabel 6: Herplant uitgangspunten Hoofdgroenstructuur

De plek moet geschikt zijn: genoeg ruimte onder de grond en toegang tot water. Kan herplant ter plaatse niet, dan zoeken we een plek binnen 250 meter. Bij herplant in de Hoofdgroenstructuur geldt als extra eis dat de groeiplaats (doorwortelbare ruimte) een minimale grootte moet hebben. Zie tabel 6. Bij het bepalen van de groeiplaatsgrootte moet ook beoordeeld worden of de boom het grondwater kan bereiken. Is dat niet het geval, dan is de boom afhankelijk van hemelwater (hangwaterprofiel) en heeft een grotere groeiplaats nodig. Een eik van meer dan 24 m. hoog in een hangwaterprofiel heeft al gauw 70 m3 doorwortelbare ruimte nodig.

4.4 Behoud en verbinden

We streven naar een aaneengesloten Hoofdgroenstructuur. Deze brengt samenhang en verbinding in het landschap en in de dorpen. De Hoofdgroenstructuur maakt het mogelijk dat vogels en andere dieren zich verplaatsen tussen natuur- en voedselrijke gebieden. Verbonden groen vergroot de biodiversiteit. Het breidt leefgebieden uit. Het versterkt de werking van ecosystemen. Aaneengesloten groen draagt ook bij aan de identiteit van Roerdalen. De Hoofdgroenstructuur draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit en versterkt de beleving van het dorp en het omliggende landschap. Het biedt inwoners en recreanten rust, schaduw en aantrekkelijke routes om te wandelen of fietsen.

Behoud en bescherming van de Hoofdgroenstructuur wordt mogelijk door deze op te nemen in het omgevingsplan. Met duidelijke voorwaarden voor multifunctioneel ruimtegebruik, ook ondergronds (zie ook hoofdstuk 6 ontwerp en planvorming). Extra bescherming is mogelijk door de bomen in deze structuur op te nemen in de Bomenlijst.

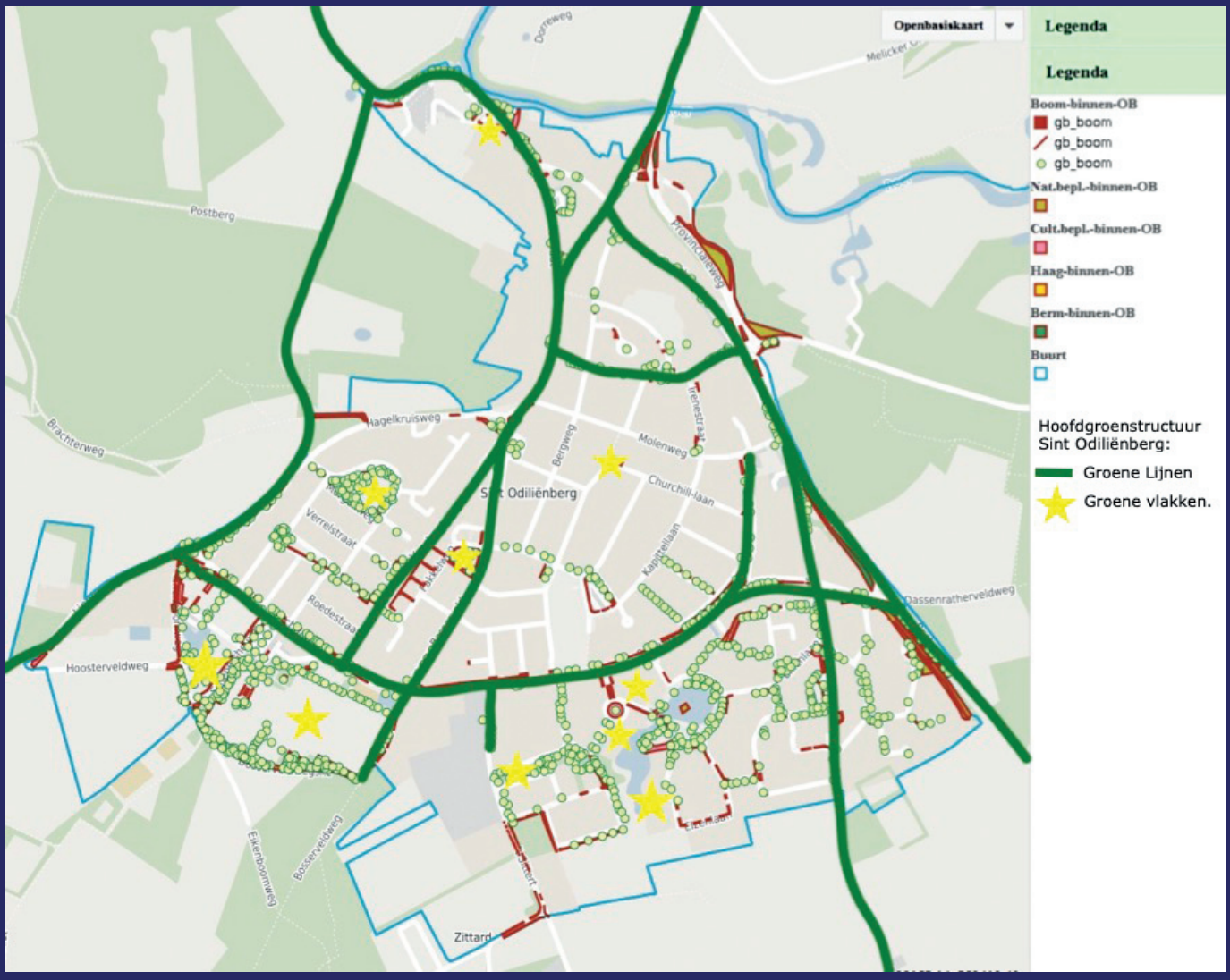
Het doel is de Hoofdgroenstructuur te versterken. Dit doen we door:
- aanvullen;
- kwaliteitsverbetering.

Aanvullen betekent de lijnen verbinden. Ofwel de groene webstructuur aaneengesloten maken. Uitbreiden betekent ook het toevoegen van groenvlakken. Ofwel de Hoofdgroenstructuur aanvullen met bijzondere groene oases, plantvakken en parkjes. Dit zijn de groene plekken in het landschap en het dorp, waar dieren kunnen schuilen en inwoners kunnen recreëren. Zie afbeelding 25 de groenstructuur van Sint Odiliënberg ter illustratie. Onderdeel van de Hoofgroenstructuur in dit dorp zijn onder andere de wadi langs Schepersheuvel, de speeltuin aan de Fakkelweg en het groen langs de Roer bij de basiliek. De Hoofdgroenstructuur voor onze gehele gemeente en voor de zes dorpen met lijnen en vlakken zijn terug te vinden in bijlage 5.

In de toekomst kunnen meer lijnen en vlakken aan deze Hoofdgroenstructuur toegevoegd worden. Bijvoorbeeld in een nieuwe wijk, zodat ook dit gebied onderdeel wordt van het groene netwerk. De (toekomstige) aanvulling is uiteraard ook een kwaliteitsverbetering van de Hoofdgroenstructuur.

De Hoofdgroenstructuur zoals deze is opgenomen in dit beleidsplan is leidend, tot het moment dat de gemeenteraad een nieuwe Hoofdgroenstructuur heeft vastgesteld.

Versterken van de Hoofdgroenstructuur houdt ook in: opname in de Omgevingsvisie en/of Omgevingsplan en/of bepalingen als gevolg van de uitwerking in de kaders voor grijs/groen/blauw. We behouden wat we hebben. De structuur blijft zo beter herkenbaar en raakt minder versnipperd.

Afbeelding 25: Hoofdgroenstructuur van Sint Odiliënberg, met groene lijnen (donkergroen) en groene vlakken (gele sterren)

Kwaliteitsverbetering vindt bijvoorbeeld verder plaats door bomenlanen in de Hoofdgroenstructuur herplanten. Of door omvorming van gazon naar heesters of vaste planten. We werken zoveel mogelijk natuurvolgend, met inheemse soorten en versterking van gezond bodemleven.

4.4.1 Snippergroen

Snippergroen zijn kleine stukjes openbaar groen, vaak grenzend aan tuinen of percelen, die vaak geen duidelijke functie hebben. Ze zijn voor de gemeente lastig te onderhouden. Gemeente Roerdalen verkoopt dit groen soms aan aangrenzende inwoners om het beheer te vereenvoudigen, kosten te besparen en de kavelgrenzen logisch te maken. Vanwege de vergroeningsopgave verkoopt de gemeente nog maar beperkt snippergroen. In de Hoofdgroenstructuur vindt in principe geen verkoop meer plaats.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

5. Beheer en Onderhoud

Het juiste beheer en onderhoud is nodig om te kunnen vergroenen en verbinden. Beheer richt zich op de toekomst: het bouwen aan een vitaal en duurzaam groen areaal en bomenbestand (investering). Dit omvat het herstellen en versterken van groenvakken en bomen door vervanging, aanplant en herinrichting. Onderhoud richt zich op de dagelijkse zorg voor groen en bomen (exploitatie).

5.1 Beheer van groen en bomen

Beheer van groen en bomen omvat alle activiteiten die gericht zijn op het verzorgen en optimaliseren van de gezondheid, veiligheid en esthetische waarde van gazons, ruig gras, vaste planten, heesters, hagen en bomen. Bijvoorbeeld inspecties, snoeiwerk, bemesting, water geven en soms het vervangen of toevoegen van planten of bomen om de omgeving gezond, veilig en toekomstbestendig te houden.

5.1.1 Beheer voor meer groenareaal

Meer groen in de openbare ruimte realiseren we vooral in de Hoofdgroenstructuur en op versteende plekken. Bij verbreding van de Hoofdgroenstructuur wordt het groenvak groter, zodat bijvoorbeeld kruiden, planten en bomen beter groeien. Zo kan door het verwijderen van overbodige verharding meer ruimte ontstaan voor groen en zorgt een boom voor minder wortelopdruk. Meer groenareaal betekent meer groenbeheer. Daar staat tegenover minder onderhoudskosten van de verharding en ook voor minder wortelschade, wat de restlevensduur van bomen vergroot.

Versterken van de Hoofdgroenstructuur gebeurt door aanplant van bomen, heesters, vaste planten of grassen. Afhankelijk wat er op die locatie kan en gewenst is. Soms geven buurbomen teveel schaduw of is de groeiruimte beperkt vanwege kabels en leidingen. In die gevallen kan worden gekozen voor aanplant van een kleinere boomsoort of een kortere omlooptijd van een grotere boomsoort.

5.1.2 Natuurvolgend beheer

Natuurvolgend groenbeheer is een manier van beheren die zoveel mogelijk aansluit bij de natuurlijke processen en eigenschappen van een gebied. In plaats van de natuur te sturen of strak te onderhouden, laten we de natuur haar gang gaan waar dat kan. We stimuleren van bodemleven en natuurlijke kringlopen, bijvoorbeeld door blad te laten liggen.

Een goed functionerend bodemvoedselweb is ook goed tegen de opwarming. Een gezonde bodem slaat meer broeikasgas (CO_2) op in de vorm van organisch materiaal. Het slaat hemelwater op, wat overbelasting van riolen en wateroverlast vermindert. Bovendien creëert het waterbuffers in de bodem die van nut zijn tijdens droge periodes.

Natuurbescherming richt zich op het herstellen en behouden van ecosystemen met soorten die er van nature thuishoren. In de Hoofdgroenstructuur wordt daarom zoveel mogelijk gebruik gemaakt van inheemse plant en boomsoorten. Deze Hoofdgroenstructuur verbindt namelijk natuurgebieden. Ook het beheer van andere groenvakken en bomenlanen vindt bij voorkeur ook natuurvolgend plaats. Het idee daarachter is dat een natuurlijk ecosysteem goed functioneert omdat elk organisme in dat systeem al duizenden jaren een specifieke plek heeft.

De opwarming gaat sneller dan ecosystemen aankunnen. Soorten die hier thuishoren, krijgen het moeilijk. Beuken houden bijvoorbeeld van vochtige, luchtige grond. Vooral in de bebouwde kom zijn deze omstandigheden vaak afwezig. Daarom vraagt toekomstgericht groenbeheer om slimme keuzes. Soms betekent dat het kiezen van soorten die beter tegen hitte en droogte kunnen. Ook als die niet-inheems zijn. Zo houden we onze dorpen ook in de toekomst groen en leefbaar.

We zorgen voor variatie in plantsoorten. Door klimaatverandering komen soortspecifieke ziektes

steeds vaker voor, met soms massale uitval tot gevolg. Daarom planten we bij laanbeplanting bij voorkeur een andere soort terug, die qua uiterlijk en eigenschappen past. Een afwisseling van plant- en boomsoorten in wijken en lanen, met inheemse én mediterrane soorten die beter bestand zijn tegen hitte en droogte. Alleen in historische lanen, zoals een oude lindenlaan, kiezen we in principe weer voor lindes.

5.1.2.1 Slim maaibeheer

Bij ecologisch maaibeheer wordt het maaisel na 5–7 dagen drogen en zaadval afgevoerd. Dit verschraalt de bodem, bevordert soortenrijkdom en geeft insecten en andere dieren tijd om een nieuwe voedselplek te vinden. De methode is arbeidsintensiever, maar ecologisch effectiever.

In het buitengebied wordt op een aantal locaties (Herkenbosscherbroek, Vlootbeek en Waterschei Holst, zie bijlage 6) slim maaibeheer toegepast voor het donker pimpernelblauwtje. Dit is één van de allerzeldzaamste dagvlinders van Nederland. Het donker pimpernelblauwtje is zo zeldzaam vanwege zijn unieke en kwetsbare levenscyclus. De vlinder is volledig afhankelijk van één plant (de grote pimpernel) en één mierensoort (de gewone steekmier). Vrouwtjes leggen hun eitjes in de bloemknoppen. De rupsen eten daar enkele weken van, laten zich dan vallen en worden meegenomen naar mierennesten. Daar leven ze tien maanden als parasiet op mierenlarven. Pas daarna verpoppen ze en komen als vlinder weer tevoorschijn. Deze bijzondere cyclus slaagt alleen bij zorgvuldig beheer en voldoende leefruimte voor zowel plant als mier.

Slim maaien kan niet overal. Sommige inwoners ervaren hinder bij het tuinonderhoud doordat zaden uit strooiselstroken overwaaien. De juiste locaties vinden is belangrijk. Goed overleg met inwoners en duidelijke uitleg over het nut van dergelijke stroken maken het verschil. Ook het strak blijven maaien van de eerste meter langs de stoep of het fietspad, vergroot de betrokkenheid.

Voor grotere graslanden adviseert de Vlinderstichting sinusbeheer: gefaseerd maaien in golvende patronen. Eerst wordt een slingerend pad gemaaid en het maaisel afgevoerd. Later volgt het binnendeel. Daarna volgt een nieuwe cyclus met een nieuw pad. Door deze afwisseling ontstaat meer variatie in microklimaat - gunstig voor insecten en andere dieren.

Afbeelding 26: voorbeeld van slim maaibeheer; de eerste meter langs de weg en het fietspad wordt frequent gemaaid, het middengedeelte is voor ruig gras.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Afbeelding 27: schapenbegrazing op de Schepersheuvel te Sint Odiliënberg

5.1.2.2 Schapen begrazing

Begrazing door schapen is een natuurlijke manier om graslanden en heide te beheren. Het vergroot de biodiversiteit. Schapen grazen selectief, waardoor afwisseling in de vegetatie ontstaat. Dat is goed voor insecten, vogels en kleine dieren. Ze houden dominante soorten zoals pijpenstrootje en bramen in toom en geven ruimte aan kwetsbare planten. Zaden verspreiden zich via hun vacht en mest. Wat helpt om plantensoorten te verspreiden. Schapen verstoren de bodem nauwelijks. Het bodemleven blijft daardoor beter behouden dan bij maaien met machines. Zo draagt begrazing bij aan een gezonder en soortenrijk landschap.

5.1.3 Datagestuurd beheer

Onder datagestuurd beheer verstaan we het systematisch monitoren, analyseren en optimaliseren van de gezondheid en groei van planten en bomen met behulp van data en technologie. De gemeente Roerdalen beheert het groen en de bomen zoveel mogelijk op basis van beschikbare data. We gebruiken een eigen databeheersysteem met verschillende beheercategoriën (gazons, ruig gras, vaste planten, heesters, hagen en bomen).

Beheerdata tonen soms dat alle bomen in een wijk even oud zijn als de wijk zelf. Dat is een risico. Bij veroudering vallen ze tegelijk uit. Dit is te voorkomen door op tijd te verjongen. Aanvullende satellietbeelden of klimaatdata laten zien waar extra of grotere bomen nodig zijn, tegen hittestress. Dankzij deze beheerdata kunnen we ook controleren of we nog op koers liggen om 10% meer boomkroonbedekking in onze dorpen te realiseren.

Integraal datagestuurd beheer helpt processen slimmer in te richten. Het brengt inefficiënties in beeld en maakt het mogelijk om onderhoud en inzet van middelen vooraf slim te plannen. Zo combineren we werkzaamheden en verhogen we de efficiëntie. Met realtime data heb je direct inzicht in de staat van plantvakken en bijvoorbeeld straatbomen. Door data te koppelen, nemen we besluiten op basis van actuele en objectieve informatie. Dat verbetert de kwaliteit en leidt vaak tot lagere kosten en meer resultaat.

5.1.4 Vervanging in bomenlanen

Bomenlanen in de Hoofdgroenstructuur of in een woonstraat hebben niet het eeuwige leven. Tijdige aanvulling of vervanging zorgt voor een natuurlijke verjonging, en voorkomt dat alle bomen in een wijk uit een bepaalde bouwperiode gelijktijdig uitvallen. Om het beeld en de biodiversiteit van een bomenlaan zoveel mogelijk te behouden, heeft geleidelijke vervanging de voorkeur. Het in stand houden en renoveren van lanen vindt op twee manieren plaats:

- Onderhoud laan door inboet van één of meerdere exemplaren;
- Gefaseerde en of bloksgewijze vervanging van delen van de bomenlaan.

Vervanging gebeurt op plekken waar dat wenselijk en boomtechnisch gezien verantwoord is. Dat betekent afscheid nemen van bomen van slechte kwaliteit, zodat deze niet op het reguliere beheer- en onderhoudsbudget blijven drukken. En beoordelen of de groeiplaats geschikt is voor nieuwe aanplant en welke soort aanplant. Een boom van de 1ste grootte ter plekke vervangen heeft alleen zin als deze niet overschaduwd wordt door zijn buurbomen. Is dat wel het geval, dan dient gewacht te worden met vervangen tot de buurbomen ook uitvallen. Of er wordt gekozen om de buurbomen tegelijkertijd te vervangen. Een andere optie is dat dat een kleinere boomsoort of een heester wordt teruggeplant.

Afbeelding 28: laanbomen in gazon aan de Bosserveldweg te Sint Odiliënberg

Gefaseerde en of bloksgewijze vervanging gebeurt in beginsel pas wanneer 50% van de bomen in de laan in een onomkeerbare matige of slechte conditie verkeert. Het uitgangspunt is altijd gefaseerde vervanging, zodat er geen kaalslag plaatsvindt voor mens en dier. Bloksgewijs vervangen betekent dat de laan op basis van de kwaliteit van de bomen in de laan in gedeeltes wordt opgedeeld. De slechtste delen worden het eerst vervangen. De vooralsnog te behouden delen van de laanbomen bevinden zich het liefst zo veel mogelijk verspreid over de laan.

Gefaseerd onderhoud gebeurt ook bij het periodiek snoeien van treurwilgen, knot- en leibomen. Dat houdt in dat niet alle te knotten bomen in een bepaalde plaats in hetzelfde jaar worden gesnoeid.

5.2 Onderhoud van groen en bomen

Onderhoud van groenvoorzieningen gebeurt op frequentie. In principe op basis van beeldkwaliteit ‘B’. Beeldkwaliteit B staat voor een net en verzorgd straatbeeld, maar niet tot in de puntjes afgewerkt. Het is het meest gangbare onderhoudsniveau en vormt een praktische balans tussen kwaliteit en kosten. Gazon worden bijvoorbeeld in beginsel één keer per 2 à 3 weken gemaaid tijdens het groeiseizoen, mede afhankelijk van de weersomstandigheden. Heestervakken en hagen worden gemiddeld 2 tot 3 keer per jaar gesnoeid, afhankelijk van de groeisnelheid van de soort (zie afbeelding 28).

Voor het onderhoud van een boom is de kwaliteit leidend. Die wordt bepaald op basis van drie factoren:
- conditie;
- structuur;
- veerkracht.

De conditie geeft een momentopname van de gezondheid van de boom. Die wordt beoordeeld aan zaken als bladbezetting, scheutlengte en bladkleur. De structurele opbouw gaat over de stevigheid van stam, takken en wortels. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijke gebreken, zoals holtes, scheuren of houtrot. Conditie en structuur kunnen elkaar beïn-

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Afbeelding 29: snoei van heestervak aan de Zandstraat te Montfort

vloeden, maar zijn niet altijd verbonden. Een boom kan er gezond uitzien, terwijl de stam verzwakt is. De veerkracht laat zien in hoeverre een boom kan herstellen. Er wordt dan gekeken of bijvoorbeeld groeiplaatsverbetering de boom kan helpen om sterker te worden (zie afbeelding 30 ter illustratie).

5.2.1 Cyclus van boom aanplant tot vervanging

Het onderhoud van bomen is gericht op het verlengen van hun levensduur. Voor het behoud Vooral jonge en oude bomen vragen meer aandacht. In de jeugdfase is begeleidingssnoei nodig om de gewenste doorrijhoogte te bereiken. Bij oude exemplaren is beheer gericht op het voorkomen van calamiteiten. Uiteraard afhankelijk van de locatie en functie van de boom.

Elke boomsoort heeft eigen kenmerken. Daar is het beheer op afgestemd. Zo worden elzen op latere leeftijd sneller breukgevoelig, zeker als ze dicht op elkaar staan.

De groeiplaats is misschien wel de belangrijkste factor voor gezonde bomen. Die moet bij aanplant ruim genoeg zijn en goed doorwortelbaar (zie ook hoofdstuk 6). In stedelijke gebied is die ruimte vaak beperkt, dus moet de groeiplaats bewust worden ingericht en onderhouden. Na graafwerkzaamheden onder de boomkroon kan bijvoorbeeld groeiplaatsverbetering nodig zijn, voor beter herstel van wortelschade.

5.2.2 Boomveiligheidscontrole

Elke gemeenteboom wordt periodiek geïnspecteerd op gebreken en mogelijke risico's voor de omgeving. In beginsel is dit eens in de drie jaar. Dit heet een boomveiligheidscontrole (BVC) of visual tree assessment (VTA). Werkzaamheden die voortkomen uit

Afbeelding 30: groter groenvak aangelegd bij monumentale eiken aan de Roermondseweg te Posterholt

deze controle op de boomveiligheid zijn onder andere:
- Het snoeien van takken boven wegen, fietspaden en trottoirs (opkronen);
- Aanwijzen van attentiebomen, die vaker gecontroleerd moeten worden;
- Aanwijzen van risicobomen. Dit zijn exemplaren waarbij direct maatregelen getroffen dienen te worden.

Bij risicobomen kan het betekenen dat gevaarlijke of dode takken worden verwijderd of dat zieke en stervende bomen worden gekapt. Zodra het geconstateerde veiligheidsrisico is weggenomen wordt de status van risicoboom in het beheersysteem gewijzigd naar 'boom zonder gebreken'.
Gebreken die worden geconstateerd kunnen bijvoorbeeld dood hout zijn, een holte in de stam of een zwamaantasting op de stamvoet. Daarop worden passende veiligheidsmaatregelen geadviseerd. Zoals de doorgang vrijmaken, nader onderzoek of het verwijderen van dood hout. Daarbij wordt ook de urgentie van de geadviseerde maatregel aangegeven.

De frequentie van controle kan nader worden gespecificeerd zodra meer detailgegevens van de bomen bekend zijn en opgenomen zijn in het beheersysteem. Op dat moment is het mogelijk om meer maatwerk in de controlefrequentie op te nemen. Bepaalde leeftijdscategorieën of bepaalde minder druk gebruikte locaties hoeven wellicht minder frequent gecontroleerd te worden. Wat gunstig is voor het controlebudget.

5.2.3 Onderhoud en ervaren overlast

Groen wordt door veel inwoners gewaardeerd, maar kan ook als hinderlijk worden ervaren. Ook zijn de meningen over bepaalde groenmaatregelen verdeeld. Het is mogelijk dat zorgen of weerstand ontstaan. Denk aan bladeren die van bomen vallen of boomwortels die bestrating losdrukken. Hinder is vaak subjectief. Niet elke ervaren overlast is reden voor actie. Wij krijgen regelmatig verzoeken van inwoners om overlast te beperken. Elk verzoek wordt zorgvuldig bekeken en afgewogen. We kijken hierbij onder andere naar de aard, duur en ernst. We zijn altijd transparant en open over de afwegingen die we maken en wat er wel of niet mogelijk is. In bijlage 7 laten we zien hoe we omgaan met overlast die wordt ervaren door bomen.

5.2.3.1 Zonnepanelen

We krijgen met enige regelmaat vragen van inwoners die last hebben van de schaduw van bomen op hun zonnepanelen. We hebben een duidelijke lijn hoe we hiermee omgaan en communiceren hier open en transparant over:
- Bestaande bomen hebben voorrang op nieuwe zonnepanelen;
- Bij de aanplant van nieuwe bomen, houden we waar mogelijk rekening met bestaande zonnepanelen; tenzij het om aanplant in de Hoofdgroenstructuur gaat - daar krijgen bomen in principe voorrang;
- Bij nieuwe ontwikkelingen moet het ontwerp beide belangen combineren. Als een boom in de Hoofdgroenstructuur staat of op de Bomenlijst, dan is de boom bepalend.

5.2.3.2 Burenrecht

Buren mogen een boomeigenaar verzoeken om overhangende takken te verwijderen. Ook als dat een tak van een gemeenteboom is. Overhangende takken hoeven niet strak bij de erfgrens afgezaagd te worden. Snoei moet redelijk zijn en mag de boom niet ernstig aantasten. Het verwijderen van een halve kroon kan de boom laten afsterven. De gemeente heeft bovendien de bijzondere taak om een redelijke afweging te maken tussen het algemene en het individuele belang. Het vergroten van de boomkroonbedekking is van groot algemeen belang in de strijd tegen opwarming. We gaan terughoudend om met snoeiverzoeken. Zeker voor bomen in de Hoofdgroenstructuur of op de Bomenlijst geldt dat ze zoveel mogelijk hun natuurlijke vorm moeten behouden. Drastisch- of eenzijdig snoeien wordt niet gezien als een zorgvuldige, toekomstbestendige beheermaatregel.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

6. Ontwerp en Planvorming

Groen moet functioneel, aantrekkelijk, ecologisch waardevol en goed ontworpen zijn. Een kleine, goed ontworpen groene plek kan een veel grotere positieve impact hebben dan een groot, slecht ingericht terrein. De Gemeente Roerdalen hanteert bij ontwerp en planvorming het principe 'de juiste soort op de juiste plek'. Plant- of boomsoort, locatie en functie worden zorgvuldig afgestemd.

6.1 Ruimte voor groen in ontwerp

Groen speelt een belangrijke rol in het multifunctioneel gebruik van de buitenruimte. Denk aan parkjes die niet alleen recreatie bieden, maar ook water opvangen, verkoeling brengen en biodiversiteit versterken. Bij het toedelen van functies aan locaties – een kernbegrip in de Omgevingswet – is het belangrijk om groen als volwaardige functie mee te nemen. Dat betekent dat groen niet alleen 'overblijft' na inrichting, maar bewust wordt ingezet als klimaatmaatregel, sociale ontmoetingsplek en ecologische verbinding. Een evenredige toedeling van functies houdt in dat elke locatie in balans wordt benut, met oog voor gezondheid, veiligheid en leefkwaliteit. Groen verdient daarin een stevige plek.

Afbeelding 31: voorbeeld van multifunctioneel ruimtegebruik; groen als verkeer remmende maatregel

Het streven is 75 m² openbaar groen per huishouden als richtgetal voor groen binnen de bebouwde kom. Dit is/wordt, zoals aangegeven, nader uitgewerkt in de kaders voor grijs/groen/blauw. Volgens diverse studies is dit een efficiënte maatregel voor leefkwaliteit en gezondheid, mits het groen aansluit op bestaande structuren. Voor ontwikkellocaties werkt gemeente Roerdalen aan een integrale richtlijn voor een buitenruimte in balans.
De fysieke leefomgeving wordt zo ingericht dat verschillende functies, belangen en kwaliteiten op een evenwichtige manier samenkomen. Het gaat om het vinden van een goede verhouding tussen ruimte voor wonen, werken, groen, mobiliteit, gezondheid, veiligheid, erfgoed, duurzaamheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

6.1.1 Bomenparagraaf

De Bomenparagraaf is een praktisch hulpmiddel om de juiste afwegingen te maken bij ruimtelijke plannen. Waarom een bomenparagraaf en geen groenparagraaf? Omdat bomen de meest duurzame planten en tegelijkertijd het meest kwetsbaar zijn. Investeren in bestaande bomen levert vaak meer op aan de vergroening dan nieuwe aanplant. Een jongvolwassen boom heeft al een flinke kroon die zich, bij goede omstandigheden, snel verdubbelt. Een jonge boom daarentegen groeit traag en heeft jaren nodig om zijn functies te kunnen vervullen, zoals effectief koelen. Daarom is het bij ruimtelijke ontwikkelingen essentieel om bestaande bomen zoveel mogelijk te behouden en te integreren.

De ruimte is schaars en er moeten verschillende activiteiten plaatsvinden. Voor bomen betekent dit vaak dat zij hun groeiplaats (moeten) delen met andere functies. Bouw- en aanlegprojecten of wijzigingen in de buitenruimte kunnen mogelijk een gevolg hebben voor de (kwaliteit van de) bomen ter plaatse. Of juist kansen bieden voor bomen of nieuwe aanplant.

Bomen worden vaak pas in een laat stadium van plannen betrokken. Een ogenschijnlijk kleine aanpassing of een ondoordacht ontwerp kan onbedoeld het voortbestaan van een boom ernstig in gevaar brengen. Daarom wordt in een Bomenparagraaf kort vastgelegd welke bomen worden behouden, beschermd en ingepast, welke worden gekapt en of er bomen worden geplant, als ondersteuning van een plan of ontwerp. Met een Bomenparagraaf worden de gevolgen voor bomen vanaf het begin meegenomen en kan er op basis van bijvoorbeeld een Bomen Effect Analyse of een inventarisatie gekozen worden voor behoud of kap van bomen. Bij de uitvoering van het plan kunnen vervolgens beschermingsmaatregelen getroffen worden voor de te behouden bomen.

De Bomenparagraaf is zowel uitnodigend als verbindend. Het moedigt de gemeente en marktpartijen aan om actief bij te dragen aan vergroening. De focus ligt op een eenvoudige beoordeling van de mogelijkheden om de groenwaarden van de locatie te behouden of te versterken. Deze beoordeling bestaat uit drie onderdelen:

- Wat is de groene ambitie?
- Welke bomen staan er?
- Wat zijn de mogelijkheden voor bomen en ander groen?

Eerst worden de ambities voor bomen en ander groen op de locatie in kaart gebracht. Wat willen we behouden of versterken? Bij hittestress is meer boomkroon gewenst; op lommerrijke plekken moet verlies van schaduw juist worden voorkomen.

Daarna beoordelen we welke bomen er staan. Wat is hun kwaliteit en of er kansen zijn voor verbetering. Soms is dat vervanging vanwege de beperkte restlevensduur van de bestaande boom. Zo kunnen we weloverwogen keuzes maken, in balans met andere functies op de locatie.

Bij locaties met beperkt boombelang volstaat een beknopte bomenparagraaf met een korte visie en overzicht van behoudenswaardige bomen. In gebieden met grotere waarde, zoals de Hoofdgroenstructuur of bij Bomenlijstbomen, is een uitgebreidere uitwerking nodig, eventueel ondersteund door een Bomen Effect Analyse (BEA). Het doel is altijd om bij te dragen aan meer en betere boomkroonbedekking en het versterken van de Hoofdgroenstructuur.

Afbeelding 32: grote wadi voor tijdelijke opvang van regenwater in het groen bij nieuwbouw in St. Odiliënberg

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

6.1.2 Ruimtelijke groenvoorwaarden

Een robuust groenvak maakt de openbare ruimte aantrekkelijker en groener. Ze vangen beter water op, bieden verkoeling en zijn minder kwetsbaar voor droogte. Ook vragen gezonde, goed gewortelde planten in grotere vakken minder intensief beheer. En niet op de laatste plaats bieden ze meer leefruimte voor verschillende soorten planten en dieren. Grotere groenvakken of verbindende groenstructuren zijn beter voor de biodiversiteit.

Een gezonde bodem vormt de basis voor groen in het ontwerp. Zand is een slechte voedingsbodem voor planten (en bomen). Plantwortels zijn sterk afhankelijk van bodemleven om te kunnen groeien, functioneren en overleven. Deze samenwerking is cruciaal voor een gezonde plant en een vitaal bodemecosysteem. Bodemorganismen, zoals bacteriën, schimmels en wormen, maken voedingsstoffen beschikbaar die planten niet zelfstandig kunnen opnemen. Ze breken organisch materiaal af tot opneembare vormen van stikstof, fosfor en andere mineralen. Wortels scheiden op hun beurt stoffen uit die als voedsel dienen voor bodemleven, zo'n 30% van de suikers die planten via fotosynthese maken. Een gezonde plant of boom begint dus bij een levende bodem.

Voor bomen geldt 'de juiste boom op de juiste plek'. Dat wil zeggen:
- Passend bij de gewenste functie van de locatie;
- Passend bij de grondslag van het gebied;
- Passend bij de fysieke omstandigheden;
- Geschikte boomsoorten gebruiken.

Er dient in het ontwerp ook voldoende ruimte per boom te zijn. Met name de ondergrondse groeiplaats moet afgestemd zijn op de soort en de (toekomstige) grootte van de boom. Zo zorgen we dat bomen kunnen uitgroeien tot waardevolle, blijvende structuren in het landschap.

Een geschikte groeiplaats bevat voldoende zuurstof, water, voedingsstoffen en actief bodemleven. Dit bevordert de natuurlijke groei en benut de potentie van de boom optimaal.

Afbeelding 33: Versterken biodversiteit door insectenhotels en gevelbeplanting

Een optimale groeiplaats voldoet aan vier basisvoorwaarden:
- Ruimte – Voldoende doorwortelbare bodem.
- Zuurstof – Minimaal 16% in de bodemlucht.
- Vocht – Goede waterhuishouding, geen wateroverlast.
- Voeding – Minimaal 5% organische stof voor een gezond bodemvoedselweb.

Een tekort aan één van deze factoren beïnvloedt de andere en verkleint de overlevingskans van de boom. Een gezonde bodem met de juiste balans ondersteunt duurzame groei en behoud.

Belemmeringen voor wortelgroei zijn verdichte bodem, hoge grondwaterstand, ondergrondse obstakels (zoals leidingen of funderingen) en verharding, die de luchtuitwisseling met de bodem beperkt.

Het borgen van voldoende doorwortelbare ruimte kan door ruimtelijke scheiding van zones met boomwortels en zones met kabels en leidingen. Of door een minimale afstand van kabels en leidingen tot de boom te hanteren. Voor bomen van de 1ste grootte

Boomsoort	Omlooptijd	Eindbeeld		Benodigde ruimte	
		Kroon doorsnede	*Stam doorsnede*	*doorwortelbare ruimte*	*stabiliteitskluit*
1ste grootte	80 jaar	15-20 m	60-80 cm	40-70 m^3	3,5-5 m
	60 jaar	10-15 m	40-60 cm	30-50 m^3	3-3,5 m
	40 jaar	8-12 m	30-40 cm	20-35 m^3	2,5-3 m
	20 jaar	3-5 m	15-20 cm	10-20 m^3	1,5-2,5 m
2de grootte	60 jaar	8-12 m	30-40 cm	20-35 m^3	2,5-3 m
3de grootte	40 jaar	3-5 m	15-20 cm	10-20 m^3	1,5-2,5 m
knotboom	50 jaar	2-4 m	20-40 cm	4-8 m^3	1,5-2 m
snelgroeiende soort	50 jaar	15-20 m	60-80 cm	40-70 m^3	3,5-5 m
	25 jaar	8-12 m	30-40 cm	20-35 m^3	2,5-3 m

Tabel 7: Boomgroottes en benodigde doorwortelbare ruimte

is dat in beginsel minimaal 2 m, van de 2de grootte 1,5 m en voor bomen van de 3de grootte is dat 1 m. Als er al een boom staat of ondergronds kabels en leidingen liggen, is maatwerk nodig. De genoemde afstanden dienen daarbij als richtlijn. Voor meer groen in de straat wordt soms toch een boom geplant nabij kabels en leidingen. Eventueel kiezen we een kleinere soort of verleggen we later het kabeltracé. Voor de benodigde doorwortelbare ruimte in relatie tot de boomgrootte en de gewenste omlooptijd van de boom, zie tabel 7.

De bodem moet voldoende 'luchtig' zijn voor wortelgroei. Een te hoge verdichting, een te hoge grondwaterstand of ondergrondse obstakels als leidingen of oude funderingen, beperken de wortelgroei. Verharding (bestrating door klinkers) beperkt de natuurlijke luchtuitwisseling tussen de bodemlucht en atmosferische lucht. Voor een optimale bomengroei is minimaal 16% zuurstof in de bodemluchtsamenstelling nodig. Het organische stofgehalte moet 5% zijn. Bij een lager gehalte ligt groeistagnatie op de loer, terwijl bij een 'te hoog' organisch stofgehalte, door omzetting hiervan, zuurstofgebrek kan ontstaan.

Bij de groeiplaatskeuze speelt de boomgrootte een rol (1ste, 2de of 3de grootte). Ook de beleidsstatus is van belang: Bomenlijst bomen en bomen in de Hoofdgroenstructuur vereisen een ruimere groeiplaats.

Boomsoort	Omlooptijd	Minimaal benodigde ruimte
Bomenlijst boom	250 jaar	50 m^3
Hoofdgroenstructuur boom	100 jaar	30 m^3
Omgevingsboom	60 jaar	10 m^3
- knotboom	50 jaar	4-8 m^3

Tabel 8: Benodigde doorwortelbare ruimte voor verschillende categorieën gemeentelijke bomen

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

6.1.2.1 Groeiplaatsinrichting

Soms is ondergronds te weinig ruimte voor een gezonde boomgroei. Voor bomen in verharding zijn verschillende groeiplaatsinrichtingen mogelijk, afhankelijk van de beschikbare ruimte en omstandigheden. Enkele veelgebruikte opties zijn:

1 **Boomkratten (zoals Permavoid of TreeParker)**
Ondergrondse constructies die de bodem ontlasten, verdichting voorkomen en water en lucht doorlaten.

2 **Bomenzand (Structuurgrond)**
Een mengsel van zand en organisch materiaal dat voldoende stabiliteit biedt voor verharding, terwijl wortels kunnen groeien.

3 **Wortelgeleidingssystemen**
Wortelschermen of geleiders die wortels sturen om schade aan wegen en trottoirs te voorkomen.

4 **Lava- of puimsteen**
Lichtgewicht, poreuze korrels die de bodemstructuur verbeteren, water vasthouden en beluchting bevorderen.

5 **Boomgranulaat**
Een mengsel van grof gesteente en organisch materiaal dat drukbestendig is en wortelgroei ondersteunt in verharding.

Afbeelding 34: pneumatische injectie met voedingsstoffen bij monumentale eiken Posterholt

Elke groeiplaatsoplossing heeft voor- en nadelen. De keuze hangt af van de situatie en de belasting. Bomenzand is geschikt onder parkeerplaatsen en biedt stabiliteit, maar laat wortels beperkt groeien en is minder geschikt voor zware belasting. Boomkratten zijn dan een beter alternatief. Ze vormen een stevig, dragend fundament, voorkomen wortelopdruk en bieden een goede, beluchte groeiplaats. Nadeel is dat ze graafwerk voor kabels en leidingen lastiger maken, al voorkomt dit juist schade aan wortels. In Roerdalen worden boomkratten alleen toegepast op drukbezochte plekken waar ruimte schaars is.

6.1.3 Groeiplaatsverbetering bij ruimtelijk plan

De groeiplaats van planten en bomen kan op verschillende manieren verbeterd worden:

- Vergroten boomspiegels;
- Vergroten heestervakken;
- Uitwisselen straatzand voor bomenzand met een hoog organisch gehalte (minimaal 5%)
- Voedingsgehalte in onderlaag van de bodem verhogen door voedingspijlers of pneumatische injectie;
- Parkeerplaatsen omhoog brengen tot niveau fietspad (‘opparkeren’)

Bij vervanging van bestaand zand door bomenzand of humuscompost wordt veel kwalitatief materiaal toegevoegd. Dit brengt risico op wortelschade met zich mee, vooral bij oppervlakkige beworteling. Daarom verdient grondzuigen de voorkeur. Bomenzand moet minstens 20 cm boven de vol-capillaire zone liggen om contact met grondwater en moerasgasvorming te voorkomen.

De bodemvoeding kan worden verbeterd met voedingspijlers of pneumatische injectie. Voedingspijlers brengen rijkere compost aan dan bomenzand, maar alleen verticaal. Minimaal vier per boom, bij voorkeur aangebracht met grondzuiging, voorkomen wortelschade. Het mengsel met humuscompost activeert het bodemleven en maakt voedingsstoffen opneembaar.

Pneumatische injectie brengt voedingstoffen horizontaal én verticaal in, en creëert met weinig ingreep veel wortelruimte. Aanbevolen wordt het gebruik van schimmel-dominante humuscompost (fractie 3–8 mm) met de structuurverbeteraar en draagstof Agra-Perlite. Ook bij bomen in gazons of heestervakken werkt deze methode goed.

6.1.4 Kroonsnoei en wortelkap bij ruimtelijk plan

Als voor bouw of herinrichting de kroon en of het wortelgestel gesnoeid moet worden, dan is de vuistregel dat maximaal 20% gesnoeid mag worden. Is meer snoei gewenst, dan is een kapvergunning (omgevingsvergunning voor de activiteit kap) nodig. Snoei van de kroon van een gemeenteboom mag alleen uitgevoerd worden door een European Tree worker (ETW) of iemand met een aantoonbaar vergelijkbare expertise, na goedkeuring van het snoeiplan door de gemeente.

De richtlijn voor wortelkap is:

- Boomwortels van 3 cm of dikker van bomen in de Hoofdgroenstructuur en bij Bomenlijst bomen mogen niet verwijderd of beschadigd worden;
- Boomwortels van 5 cm of dikker van vergunningvrije gemeentebomen mogen niet worden afgestoken, doorgegraven, doorgezaagd, afgehakt of op een andere manier worden beschadigd.

Boomwortels mogen nooit kapotgetrokken worden door graafmachines, alleen loodrecht doorgesneden worden. Dit voorkomt grote wonden, waardoor de kans op zwamaantastingen wordt verkleind.

6.1.5 Bronbemaling bij ruimtelijk plan

Bij bronnering zal een hydrologisch onderzoek moeten worden uitgevoerd naar de mate van water onttrekkingsdebiet in de omgeving van de boom. Op basis van dat onderzoek zullen specifieke boombeschermende maatregelen moeten worden opgesteld ter monitoring van het bodemvocht. Als de boom afhankelijk is van het grondwater en de grondwaterstand fluctueert ten gevolge van de bronbemaling, dient er gerijpt water gegeven te worden bij de bomen. Gerijpt water is water dat enige tijd heeft stilgestaan of opgeslagen is geweest in een bassin, sloot, vijver of reservoir, en daardoor verrijkt is met biologische en chemische stoffen uit de omgeving.

De bodemvocht fluctuatie moet als gevolg van bronnering tot een minimum beperkt worden. Bij een fluctuatie groter dan 20 cm in het groeiseizoen, is het treffen van adequate maatregelen sowieso noodzakelijk. Soms is het bij bronnering in het groeiseizoen wenselijk door middel van kroonsnoei het verdampend bladoppervlak van de boom te verminderen. Er mag hierbij nooit meer dan 20% van het bladvolume weggenomen worden. Snoei is echter een curatieve maatregel. Voorkomen dat snoei noodzakelijk is, geniet uiteraard altijd de voorkeur.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

7. Communicatie en Participatie

Met het groenplan willen we werken aan een groener Roerdalen. Communicatie kan een bijdrage leveren aan de kennis over en het begrip voor de keuzes die we in dit plan hebben gemaakt. Als er zorgen of weerstand ontstaan, kan een open en transparante communicatie voor duidelijkheid zorgen. Verder beschrijven we hieronder hoe we omgaan met initiatieven van inwoners.

7.1 Communicatie

De meeste inwoners zijn voorstander van meer groen in Roerdalen. Dat blijkt uit het onderzoek onder het Inwonerspanel Roerdalen, dat we in mei 2025 hebben uitgevoerd. Zie bijlage 8 de belangrijkste conclusies en de vragenlijst. Ook uit gesprekken in de dorpen blijkt dat veel inwoners voorstander zijn van meer groen. Tegelijkertijd zien we ook dat de meningen over concrete groenmaatregelen, zoals het beheer van groen, verdeeld zijn. We vinden het daarom belangrijk om duidelijk te communiceren over onze ambities op het gebied van groen en de keuzes die we in dit groenplan hebben gemaakt. Ook willen we uitleg aan inwoners geven over concrete groenprojecten of -thema's.

In onze gemeentelijke communicatie besteden we daarom met enige regelmaat aandacht aan deze onderwerpen. Dat gebeurt onder de vlag van 'Samen Doen, Samen Duurzaam'. Dat doen we omdat in de duurzaamheidskoers van de gemeente de onderwerpen duurzame energie, water en groen nadrukkelijk aan elkaar zijn verbonden. Door te communiceren via 'Samen Doen, Samen Duurzaam' laten we zien dat we via het groenplan sámen werken aan een groene en duurzame leefomgeving.

Afbeelding 35: groen parkeren draagt bij aan een duurzame leefomgeving

Afbeelding 36: openbaar groen en privé groen versterken elkaar

In de communicatie komen diverse onderwerpen uit dit groenplan aan bod. Bijvoorbeeld de voordelen van bomen en de manier waarop we maaien. Maar ook concrete projecten komen aan bod, zoals de bomenactie of het plaatsen van insectenhotels. We maken steeds duidelijk op welke manier een groenmaatregel bijdraagt aan onze doelstellingen op het gebied van groen.

7.2 Participatie

Acties van inwoners maken onze dorpen groener. De gemeente kan het niet alleen. Ook tuinen en erven geven kleur aan ons groene karakter. Samen werken we aan het verbeteren van de natuur en de biodiversiteit in Roerdalen. Samenwerking is de sleutel tot succesvol vergroenen. De gemeente stimuleert. Bijvoorbeeld door bomen uit te delen om voortuinen mee te vergroenen. Of door hen mee te laten doen aan onderzoek, zoals het tellen van wilde bijen in insectenhotels.

Inwoners, bedrijven starten ook zelf initiatieven op het gebied van groen. Denk aan het aanleggen van een voedselbos of vergroenen van de buurt. Wij staan open voor deze initiatieven en ondersteunen ze waar mogelijk. Dat doen we bijvoorbeeld met kennis of geld. De inwoners blijven verantwoordelijk voor hun eigen groen.

Wanneer een inwonersinitiatief bij de gemeente terecht komt, volgen we het stappenplan Samen Doen. Dit zorgt ervoor dat voor alle betrokkenen - intern en extern- duidelijk is wat ze van elkaar kunnen verwachten.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

8. Financiële paragraaf en uitvoering

De ambitie om te vergroenen en te verbinden heeft consequenties. Zowel wat betreft de aanschaf en het planten van groen, als het beheer van het bijkomende groenareaal. Groen meenemen in ruimtelijke plannen vraagt ook om betere afstemming én extra inzet van groenspecialisten. Jaarlijks volgen we of we nog op koers liggen met vergroenen en verbinden.

We brengen jaarlijks in kaart hoeveel nieuwe bomen, struiken, vaste planten zijn geplant en hoeveel m2 groen is toegevoegd op openbare grond. We monitoren jaarlijks of we in 2050 10% meer boomkroonbedekking bereiken met beschikbare data, zoals die van de Klimaateffectatlas.

Extra groen en omvormen van grijs naar groen vergt investering en extra exploitatiekosten. Bij de eigen buitendienst is geen capaciteit om de omvorming en het beheer van de uitbreiding van het groenareaal op te pakken. Deze activiteiten moeten wij wegzetten bij een aannemer. Ter indicatie van de extra kosten noemen we het volgende:

Kostenindicatie omvorming:
- Grijs naar gras: € 20,- p/m²
- Grijs naar plantvak: € 90,- p/m²
- Gazon naar plantvak € 70,- /m²
- Gazon naar ruig grasland € 8,- /m²

Kostenindicatie extra onderhoud:
- Gazon|: € 0,80 per m² / per jaar
- Onkruid in plantsoen: € 5,80 per m² / per jaar
- Onkruid op verharding: € 0,35 per m² / per jaar

Kostenindicatie extra planten of bomen:
- Per heester of vaste plant: € 8,50
- Per boom: € 625,- (inclusief groeiplaatsverbetering)

Voor het vergroenen en het verbinden hebben we de volgende vier ambities:
1 10.000 m2 extra groen in 2050 voor groener straatbeeld;
2 400 extra bomen in 2050 voor meer boomkroonbedekking;
3 Versterken Hoofdgroenstructuur;
4 Beter groenadvies bij alle grotere ruimtelijke ontwikkelingen/projecten.

Afbeelding 37: groen langs de Roer

Ad 1:

Jaarlijks komt er gemiddeld 400 m^2 bij. Uitgaande van 60% omzetting naar gras en 40% omzetting naar beplanting zijn de jaarlijkse kosten:

(240 m^2 * € 20,- p/m^2) + (160 m^2 * € 90,- p/m^2) = € 19.200 per jaar (plus indexering).

Extra onderhoud van dit extra groen:
(240 * € 0,80 per m^2) + (160 * € 5,80 per m^2) – (400 * € 0,35 per m^2) = € 980,- per jaar (plus indexering)

Ad 2:

Jaarlijks worden er gemiddeld 16 extra bomen geplant, verdeeld over de dorpen:

16 * € 625,- = € 10.000 per jaar (plus indexering)

Extra beheer van 16 extra bomen: 16 * € 30,- = € 480,- per jaar (plus indexering)

Ad 3:

Doel is om de Hoofdgroenstructuur robuuster groen te maken. Door aanplant van extra bomen, heesters en vaste planten op kale plekken, of rond/tussen bestaande bomen in de laan. In open landschap passen vaste planten beter dan bomen. Dit vergt de volgende investering per jaar:

(10 bomen * € 625,-) + (100 heesters en vaste planten * € 8,50) = € 7.100,- per jaar

Extra beheer van 10 bomen en 100 heesters/vaste planten (gemiddeld 7 per m^2):
(10 * € 30,-) + (15 * € 70,- /m^2) = € 1.350,-

Ad 4:

Behoud en versterking van groen voor de leefbaarheid vraagt om extra menskracht. Bij ruimtelijke ontwikkelingen worden deze extra advies uren natuur en landschap ingezet om structureel meer boombehoud en duurzame aanleg van groen, als exploitatiekosten.

Adviseur groen adviseert bij alle grotere ruimtelijke ontwikkelingen/projecten, over de groenwens en bestaande bomen in het plangebied.

Adviseur Groen: 0,5 fte € 45.000,- (per jaar)

TOTAAL per jaar:

Investering groen: € 19.200 + € 10.000,- + € 7.100,- = € 36.300,-

Extra beheer: € 980,- + € 480,- + € 1.350,- + € 45.000,- = € 47.810,-

TOTAAL = € 84.110,- per jaar *(plus indexering)*

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Bijlage 1: Waarden van groen

Voor meer informatie over de bewezen voordelen van groen en bomen in stedelijke omgevingen, raadpleeg de factsheets *Groen in de Stad* van Wageningen Universiteit & Research (2024). Zie ook de baten van bomen en groen in afbeelding 36.

Gezondheid

Bomen en ander groen zijn niet alleen beeldbepalend, ze dragen ook aantoonbaar bij aan stressvermindering een gezonder leven. Voor een gezonde groei van Roerdalen is het van belang dat we ook investeren in gezonde groei van bomen. Bomen ondersteunen onze fysieke en mentale weerbaarheid. Zo gebruiken kinderen in een groene omgeving minder ADHD-medicatie en hebben werknemers met burnout klachten baat bij activiteiten in het groen. Bomen in de straat of in het buurtpark zijn niet louter aankleding, maar een randvoorwaarde voor een gezonde leefomgeving.

Bomen verbeteren bovendien de luchtkwaliteit door fijnstof af te vangen. Fijnstof, stikstofoxide (NOx) en ozon (zomersmog) zijn van alle verontreiniging het meest schadelijk voor onze gezondheid. Bomen kunnen een deel van deze verontreiniging uit de lucht filteren. Het fijnstof blijft aan de bladeren plakken – deels door de zwaartekracht en elektrostatische aantrekking - en wordt tijdens een regenbui afgespoeld. Een boom van 20 jaar oud kan jaarlijks zo'n 100 gram fijnstof afvangen. Kleine moleculen als ozon en NOx komen met de lucht via de huidmondjes binnen in de bladeren en worden daar in de cellen opgenomen.

Onderzoek wijst uit dat schonere lucht leidt tot minder hart- en vaatziekten bij inwoners. Zeker in deze tijd zorgt een fysiek gezonde leefomgeving voor de broodnodige stimulans voor sociale contacten, geestelijke ontspanning en fysieke inspanning. Bomen en groen nodigen uit tot bewegen. Ze stimuleren het maken van ommetjes, wandelingen en fietstochten. Door er op uit te trekken verkleinen we de kans op ziektes en kwalen en vergroten we de kans op ontmoetingen en het onderhouden van sociale contacten.

De baten van bomen en groen, de zogeheten ecosysteemdiensten (bron: PBL, WUR en CICES 2014)

Het uitgangspunt bij ruimtelijke plannen en gebiedsontwikkelingen is daarom om bomen evenwichtig en volwaardig mee te nemen. Rond (nieuw)bouw moet bewust ruimte gemaakt worden voor bomen, zodat deze gezond kunnen uitgroeien en de leefbaarheid voor mens en dier in de bebouwde omgeving geborgd is. Dit zogeheten natuurinclusief bouwen houdt ook in dat bouwrijp maken niet langer gelijk staat aan het helemaal kaalslaan van een terrein en de vruchtbare

bodem bedekken met een dikke laag bouwzand. Natuurinclusief bouwen omvat ook het inpassen van waardevolle bomen ter plaatse. Een groene omgeving heeft namelijk ook een positief effect op de vastgoedwaarde van woningen en kantoren.
In de communicatie komen diverse onderwerpen uit dit groenplan aan bod. Bijvoorbeeld de voordelen van bomen en de manier waarop we maaien. Maar ook concrete projecten komen aan bod, zoals de bomenactie of het plaatsen van insectenhotels. We maken steeds duidelijk op welke manier een groenmaatregel bijdraagt aan onze doelstellingen op het gebied van groen.

Klimaat bestendig

De klimaatverandering zorgt voor meer extreem weer. Door de toename van broeikasgas (CO_2) in de atmosfeer hebben we te maken met:

- Hittestress;
- Droogtestress;
- Wateroverlast.

Hittestress speelt in stedelijk gebied, omdat de temperatuur hier gemiddeld hoger is dan in het omliggende landelijk gebied. Het temperatuurverschil kan oplopen tot 4°C. De belangrijkste redenen voor dit verschil zijn de absorptie van zonlicht door de donkere materialen (bijvoorbeeld asfalt) in de bebouwde omgeving en de relatief lage windsnelheden. Dit heeft tot gevolg dat:

- 's Nachts de afkoeling door uitstraling in bebouwd gebied minder groot is dan in het buitengebied;
- Gebouwen minder warmte verliezen door de lagere windsnelheden;
- Er in bebouwd gebied 10 tot 20% minder verdamping plaatsvindt omdat ze grotendeels uit verhard oppervlak bestaan.

Hier bovenop komen de menselijke activiteiten die voor een verdere opwarming zorgen zoals verkeer, verwarming van huizen, industrie en airco's.

Droogtestress ontstaat door langdurige periodes van hitte. Het betekent dat de bodem zo ver uitdroogt, dat planten niet meer goed kunnen verdampen. Bomen reageren hierop door hun bladeren al voor de herfstperiode te laten vallen. Dat heeft twee redenen. De boom verdampt daardoor minder water via de bladeren. Ook vangt de boom daardoor minder zonlicht op voor fotosynthese. Als het droog is sluiten de huidmondjes van de bladeren zich namelijk. Dit betekent dat de plant geen CO_2 meer opneemt die nodig is om te groeien. Het zonlicht dat de boombladeren dan opnemen, zorgt voor een overschot aan energie die omgezet wordt in oxidanten, wat schadelijk is voor de boom. Door hun blad te laten vallen, beschermt de boom zich hiertegen. Andere reacties op hittestress van de boom kunnen zijn het minder bloemen of minder vruchten produceren. Ook voor de natuur zijn de gevolgen groot. Soorten kunnen lokaal uitsterven, de kans op natuurbranden neemt toe, en vennen en beken kunnen sneller droogvallen. Wanneer de bodem ver is uitgedroogd kan het water ook minder goed infiltreren. Bij hoosbuien kan dit leiden tot wateroverlast.

Wateroverlast in het bebouwd gebied is het gevolg van een surplus aan bebouwing en verharding. Tijdens piekbuien kan het water hier onvoldoende infiltreren in open grond en het rioolstelsel kan de overvloed aan hemelwater niet verwerken. Met als gevolg dat het water in de straten blijft staan of kelders doet onderlopen.

Bomen helpen bij het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering. Door verdamping van het bladerdak zijn het de natuurlijke airco's van de stad. Daarnaast zorgen ze voor schaduw en helpen ze het opwarmen van gebouwen en wegen te verminderen. Bomen dragen ook op andere manieren bij aan het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering. Broeikasgas (CO_2) wordt bijvoorbeeld vastgelegd in het hout. Ieder jaar opnieuw een jaarring. Afhankelijk van de omstandigheden wordt op deze wijze per boom tot wel 10 tot 40 kilo CO_2 per jaar onschadelijk gemaakt. Nog belangrijker voor de opslag van broeikasgas is een natuurlijke bodem. Hoe beter het bodem voedselweb functioneert, hoe meer CO_2 er wordt vastgehouden in de bodem in de vorm van organisch materiaal (dode plantenresten). Minder verharding en minder blad vegen helpt zo tegen de opwarming.

Toenemende verstening van tuinen en buitenruimtes versterkt niet alleen de opwarming van de stad, maar

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

ook de problemen met afwatering. Meer bladerdek kan het hemelwater beter opvangen en in onverharde bodems kan het water beter infiltreren en vastgehouden worden. Met als gevolg minder overbelaste rioleringssystemen en wateroverlast tijdens piekbuien. Belangrijker zijn tegenwoordig echter misschien wel de waterbuffers die hierdoor in de bodem worden opgeslagen en uitkomst bieden tijdens periodes van droogte.

Tegelijkertijd dient ook het bomenbestand zelf op de toekomst voorbereid te zijn. Monoculturen zijn namelijk gevoelig voor ziekten en plagen. Variatie is daarom het antwoord op klimaatverandering. Het betekent afwisseling van boomsoorten in woonwijken en bomenlanen. Naast inheemse soorten is het nodig om ook soorten aan te planten die hier niet van nature thuishoren. Soorten uit de mediterrane zone kunnen bijvoorbeeld beter omgaan met hitte en droogte. Ook aanplant van gekweekte variëteiten is zinvol vanwege specifieke boomeigenschappen.

Biodiversiteit

De biodiversiteit staat onder druk. Er verdwijnen altijd soorten en komen er soorten bij. Uit alle beschikbare nationale of internationale onderzoeken blijkt echter dat structureel sprake is van een dalende tendens in soortenrijkdom. Ook onze gemeente ontkomt niet aan een afname van soorten en habitats. Ons omvangrijke groene buitengebied is in de loop van de tijd steeds verder bebouwd en versnipperd geraakt en ook de intensieve landbouw heeft hier zijn gevolgen.

Een boom is een leefgemeenschap op zichzelf. In een natuurlijke bodem leven schimmels en bacteriën in symbiose (langdurige samenwerking) met boomwortels, met wederzijds voordeel. Bomen bieden schuil- en nestgelegenheid voor vogels en andere dieren en leveren ook een plek voor talloze insecten, planten, mossen en algen. Samen met andere bomen, heesters en planten vormen ze grotere leefgemeenschappen.

Voor biodiversiteitsherstel is de boomsoort van belang. Inheemse boomsoorten herbergen vaak meer soorten insecten en andere dieren. Op een zomereik zijn tot wel 450 insectensoorten te vinden, op een Amerikaanse eik slechts 13. Ook gaat het om de samenhang tussen soorten met hun omgeving. De geologische en klimatologische omstandigheden bepalen mede het karakter van het ecosysteem ter plaatse. Een natuurlijk loofbos kent zodoende een andere soortensamenstelling op de Veluwe dan in Roerdalen. Afstammelingen van eiken die al generaties in onze omgeving vertoeven verschillen van hun Veluwse soortgenoten. Door genetische variatie hebben zijn zich in de loop van de tijd aangepast aan het lokale klimaat en de plaatselijke bodem.

Voor biodiversiteitsherstel zijn vier aspecten te onderscheiden:
1 Behoud
2 Versterken
3 Vergroten
4 Verbinden

Behoud wil onder meer zeggen instandhouding van het groenareaal en het bestendigen van de groene kwaliteit van specifieke locaties. Versterken omvat alle activiteiten die bedoeld zijn om de betekenis van een bepaald groengebied op te waarderen. Bijvoorbeeld door meer gelaagdheid in een bosschage aan te brengen. Vergroten slaat op de uitbreiding van groeiplaats van bomen. Onder andere door functieloze verharding te vervangen door groen. Verbinden houdt in dat niet-natuurlijke barrières tussen groengebieden worden overbrugd. Bijvoorbeeld door het ene groengebied aan te sluiten op het andere door aanleg van een laanbeplanting.

Biodiversiteitsherstel is gebaat bij natuurvolgend ontwerpen en beheren. We kijken goed naar de natuur om het groen in bebouwd gebied goed te laten functioneren. Niet alles kan overal. We gaan ons aanpassen aan water en bodem, in plaats van andersom. Een zo natuurlijk mogelijke blik op groen in de buitenruimte de beste kansen biedt voor een gezond, biodivers en toekomstbestendig groenareaal. Dat betekent meer aandacht voor gebiedseigen soorten. Het betekent ook kiezen voor robuust groen in plaats van eenzame bomen op een parkeerterrein.

Verbeteren van de biodiversiteit houdt ook in dat bij iedere omgevingsactiviteit als het bouwen van huizen, de aanleg van wegen, maar ook de organisatie van een evenement bekeken wordt op welke wijze deze activiteit kan bijdragen aan het herstel van de biodiversiteit. Daarbij in ogenschouw nemend dat een grote, gezonde boom sterker bijdraagt aan de biodiversiteit dan tien kleintjes.

Identiteit

Roerdalen heeft een heel eigen karakter. Groen en bomen vervullen een belangrijke rol in de identiteit van onze gemeente. Roerdalen is buitengewoon groen en gevarieerd. Onze gemeente kent vier landschapstypes, gebaseerd op de grondslag en de geschiedenis van de plek:

- Het Roer- en Vlootbeekdal;
- Bos- en mozaïeklandschap;
- Open cultuurlandschap
- Nationaal park De Meinweg

In het buitengebied van de gemeente Roerdalen zijn de oorspronkelijke landschappelijke structuren nog grotendeels afleesbaar en herkenbaar in het landschap: Bossen op het hoogterras en op de landduinen, een open agrarisch cultuurlandschap op het Middenterras en een afwisselend open en besloten landschap in het Roerdal en het Vlootbeekdal. Dit gevarieerde landschap biedt onder andere een aangename leefomgeving, goede recreatieve mogelijkheden, een goede basis voor ondernemerschap en grote aaneengesloten gebieden voor flora en fauna.

Onze kernen vormen een harmonieus geheel met het landschap. Ze hebben ieder hun eigen geschiedenis, originaliteit karakteristieken. Feitelijk vormen de kernen een negende landschap.

- Herkenbosch
- Melick
- Montfort
- Posterholt
- Sint Odilienberg
- Vlodrop
- De buurtschappen

De kernen hebben ieder hun eigen groene karakter staan in verbinding met het omringende landschap. Bomen, gras, heesters en planten leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het landschap, dorp, kern of wijk. Het zijn vaak de meest bepalende groene elementen. In de dorpen zijn het vaak de oudste bewoners en maken zodoende onderdeel uit van de geschiedenis van de plek. Behoud en versterking van de eigenheid van Roerdalen gaan hand en hand met de zorg voor florerend dorpsgroen en een vitaal bomenbestand.

Zicht op St. Odilliënberg

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Bijlage 2 Analyse Bomenbestand

Onder 'Buitengebied' vallen alle zogenoemde buitengebieden en de kernen Borg, Etsberg, Holst, Lerop, Paarlo, Reutje, Rothenbach en Varst. Onder 'Binnen de Kom' vallen de dorpen Herkenbosch, Melick, Montfort, Posterholt, Sint Odiliënberg en Vlodrop (zie tabel 9).

Aantal bomen per soort - Buitengebied

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	6201	59,3%
Fraxinus	Es	1152	11,0%
Fagus	Beuk	1096	10,5%
Tilia	Linde	501	4,8%
Acer	Esdoorn	355	3,4%
Betula	Berk	221	2,1%
Alnus	Els	206	2,0%
Salix	Wilg	141	1,3%
Robinia	Acacia	127	1,2%
Platanus	Plataan	104	1,0%
Overige soorten	18 soorten	356	3,4%
TOTAAL		**10460**	**100,0%**

Aantal bomen per soort - Binnen de Kom

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	2019	28,4%
Acer	Esdoorn	889	12,5%
Tilia	Linde	677	9,5%
Fraxinus	Es	412	5,8%
Prunus	Kers	340	4,8%
Liquidambar	Amberboom	311	4,4%
Fagus	Beuk	297	4,2%
Carpinus	Haagbeuk	275	3,9%
Pyrus	Peer	178	2,5%
Betula	Berk	160	2,3%
Overige soorten	44 soorten	1547	21,8%
TOTAAL		**7105**	**100,0%**

Tabel 9: aantal boomsoorten in het buitengebied/ binnen de kom. Van 657 bomen is de soort onbekend

Ook per dorp verschilt de aanwezigheid van eiken en andere soorten aanzienlijk. De eik is in Herkenbosch en Melick veel dominanter aanwezig dan in de Montfort, Posterholt Sint Odiliënberg en Vlopdrop (zie tabel 10).

Aantal bomen per soort - Herkenbosch

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	578	36,4%
Tilia	Linde	140	8,8%
Acer	Esdoorn	123	7,7%
Fagus	Beuk	94	5,9%
Liquidambar	Amberboom	63	4,0%
Pinus	Den	57	3,6%
Salix	Wilg	53	3,3%
Platanus	Plataan	49	3,1%
Fraxinus	Es	47	3,0%
Prunus	Kers	46	2,9%
Overige soorten	28 soorten	340	21,4%
TOTAAL		**1.590**	**100,0%**

Aantal bomen per soort - Melick

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	832	41,5%
Acer	Esdoorn	226	11,3%
Tilia	Linde	164	8,2%
Fraxinus	Es	137	6,8%
Prunus	Kers	114	5,7%
Liquidambar	Amberboom	82	4,1%
Pyrus	Peer	58	2,9%
Corylus	Hazelaar	53	2,6%
Carpinus	Haagbeuk	44	2,2%
Fagus	Beuk	36	1,8%
Overige soorten	31 soorten	257	12,8%
TOTAAL		**2.003**	**100,0%**

Aantal bomen per soort - Montfort

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	124	17,9%
Acer	Esdoorn	87	12,6%
Carpinus	Haagbeuk	69	10,0%
Tilia	Linde	63	9,1%
Robinia	Acacia	60	8,7%
Fagus	Beuk	31	4,5%
Aesculus	Paardenkastanje	30	4,3%
Corylus	Hazelaar	26	3,8%
Magnolia	Tulpenboom	24	3,5%
Fraxinus	Es	21	3,0%
Overige soorten	23 soorten	156	22,6%
TOTAAL		**691**	**100,0%**

Aantal bomen per soort - Posterholt

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	201	16,8%
Acer	Esdoorn	169	14,1%
Tilia	Linde	155	13,0%
Prunus	Kers	102	8,5%
Carpinus	Haagbeuk	94	7,9%
Fagus	Beuk	85	7,1%
Liquidambar	Amberboom	69	5,8%
Platanus	Plataan	54	4,5%
Betula	Berk	42	3,5%
Fraxinus	Es	36	3,0%
Overige soorten	26 soorten	188	15,7%
TOTAAL		**1.195**	**100,0%**

Aantal bomen per soort - Sint Odiliënberg

Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Quercus	Eik	217	20,5%
Acer	Esdoorn	143	13,5%
Tilia	Linde	120	11,3%
Fraxinus	Es	59	5,6%
Alnus	Els	51	4,8%
Fagus	Beuk	48	4,5%
Betula	Berk	48	4,5%
Pyrus	Peer	40	3,8%
Prunus	Kers	33	3,1%
Liquidambar	Amberboom	31	2,9%
Overige soorten	29 soorten	271	25,5%
TOTAAL		**1.061**	**100,0%**

Aantal bomen per soort - Vlodrop

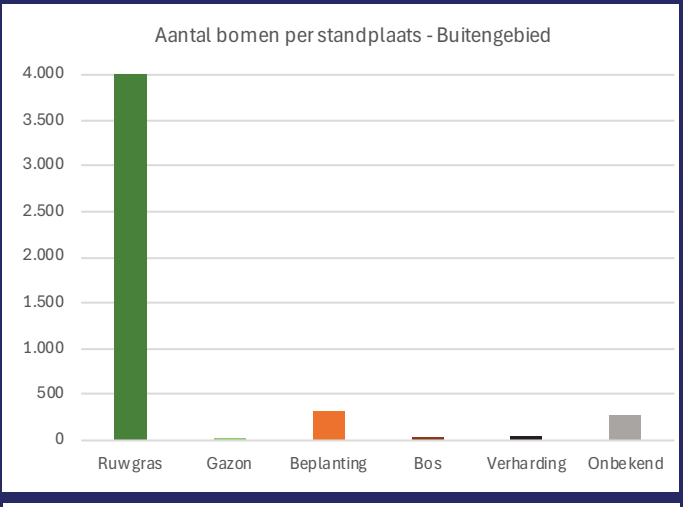
Boomsoort	Nederlandse naam	Aantal exemplaren	Percentage Bomenbestand
Acer	Esdoorn	141	25,0%
Fraxinus	Es	112	19,8%
Quercus	Eik	67	11,9%
Liquidambar	Amberboom	51	9,0%
Tilia	Linde	35	6,2%
Carpinus	Haagbeuk	29	5,1%
Prunus	Kers	27	4,8%
Pyrus	Peer	24	4,2%
Betula	Berk	16	2,8%
Platanus	Plataan	15	2,7%
Overige soorten	13 soorten	48	8,5%
TOTAAL		**565**	**100,0%**

Tabel 10: Boomsoorten per plaats

De standplaats van de bomen verschilt per locatie. Hieronder is het verschil in standplaatseweergeven in het buitengebied (inclusief Borg, Etsberg, Holst, Lerop, Paarlo, Reutje, Rothenbach en Varst) en de grotere dorpen:

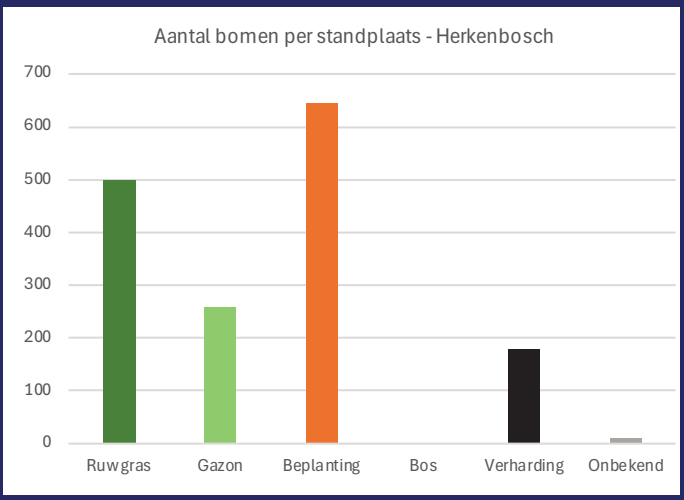
Bomen per standplaats - Buitengebied

Standplaats	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Ruw gras	9.744	93,2%
Gazon	32	0,3%
Beplanting	324	3,1%
Bos	40	0,4%
Verharding	44	0,4%
Onbekend	276	2,6%
EINDTOTAAL	**10.460**	**100,0%**

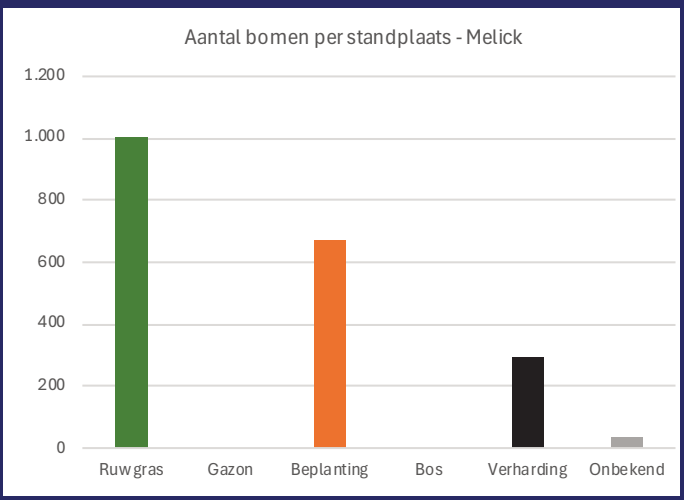
Bomen per standplaats - Herkenbosch

Standplaats	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Ruw gras	500	31,4%
Gazon	258	16,2%
Beplanting	644	40,5%
Bos	0	0,0%
Verharding	178	11,2%
Onbekend	10	0,6%
EINDTOTAAL	**1.590**	**100,0%**

Bomen per standplaats - Melick

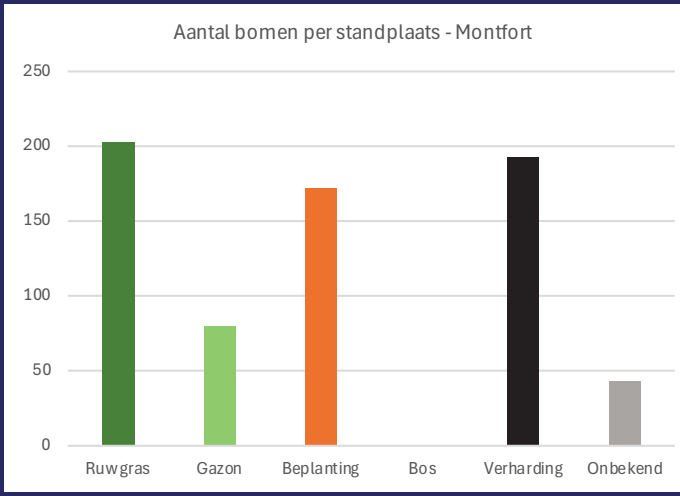
Standplaats	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Ruw gras	1.003	50,1%
Gazon	0	0,0%
Beplanting	672	33,5%
Bos	0	0,0%
Verharding	292	14,6%
Onbekend	36	1,8%
EINDTOTAAL	**2.003**	**100,0%**

Tabel 11: de verschillen in standplaats per locatie

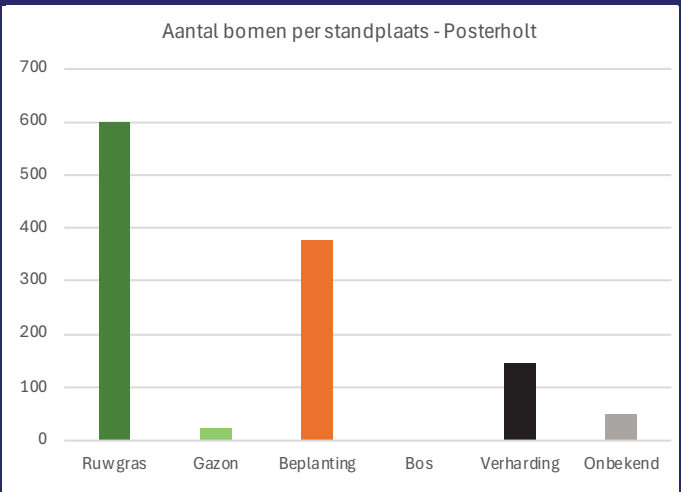
Bomen per standplaats - Montfort

Standplaats	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Ruw gras	203	29,4%
Gazon	80	11,6%
Beplanting	172	24,9%
Bos	0	0,0%
Verharding	193	27,9%
Onbekend	43	6,2%
EINDTOTAAL	**691**	**100,0%**

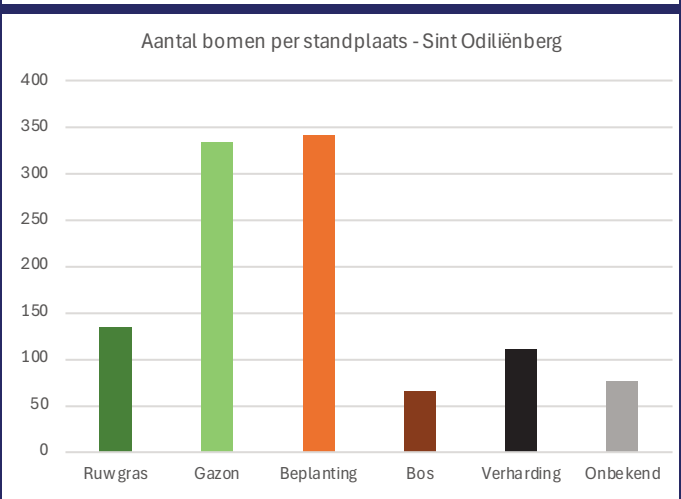
Bomen per standplaats - Posterholt

Standplaats	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Ruw gras	599	50,1%
Gazon	23	1,9%
Beplanting	378	31,6%
Bos	0	0,0%
Verharding	146	12,2%
Onbekend	49	4,1%
EINDTOTAAL	**1.195**	**100,0%**

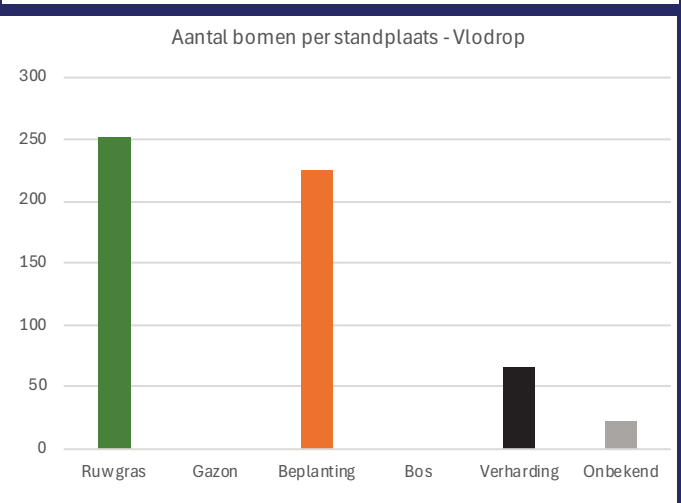
Bomen per standplaats - Sint Odiliënberg

Standplaats	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Ruw gras	135	12,7%
Gazon	333	31,4%
Beplanting	341	32,1%
Bos	65	6,1%
Verharding	111	10,5%
Onbekend	76	7,2%
EINDTOTAAL	**1.061**	**100,0%**

Bomen per standplaats - Vlodrop

Standplaats	Aantal bomen	Percentage Bomenbestand
Ruw gras	252	44,6%
Gazon	0	0,0%
Beplanting	225	39,8%
Bos	0	0,0%
Verharding	66	11,7%
Onbekend	22	3,9%
EINDTOTAAL	**565**	**100,0%**

Bijlage 3: aanwijscriteria Beschermde Houtopstand Roerdalen

In de gemeente Roerdalen worden de meest bijzondere bomen beschermd door het omgevingsplan:

1. **Monumentale bomen (Bomenlijst-bomen)**
a. **Gemeente**
b. **Particulier**
2. **Bomen in de Hoofdgroenstructuur**

Aanwijscriteria Particuliere bomen

Randvoorwaarden

Voor de (her)beoordeling van een particuliere boom of houtopstand (groep bomen die een samenhangend geheel vormt) gelden de volgende randvoorwaarden:
> 30 jaar oud of > 30 cm doorsnede (tenzij herplant van dode/gekapte monumentale boom)
Voor nieuwe aanwijzingen: Toekomstverwachting > 5 jaar

Buiten de bebouwde kom:
- rij < 21 stuks of;
- bos < 10 are of;
- onderdeel van erf buitengebied

Criteria

- Natuurwaarde
- Cultuurhistorische waarde
- Landschappelijke waarde
- Waarde voor dorpsschoon
- Waarde voor leefbaarheid

Beoordeling

Iedere waarde kent de drie categorieën:
- Top
- Hoog
- Basis

Monumentaal

Een boom of houtopstand kan op één of meerdere waarden scoren. Voor de kwalificatie 'Monumentaal' zijn minimaal 3 van de 5 waarden 'Top' of 'Hoog', dat wil zeggen:
- 3 'Top' (of meer) of
- 2 'Top' en 1 'Hoog' of
- 1 'Top' en 2 'Hoog'

Monumentale linde bij kruis aan de Zandstraat te Montfort

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Toelichting op aanwijscriteria

Natuur- en ecologische waarde

Boom of houtopstand die de biodiversiteit versterkt of een onderdeel zijn van belangrijke verbindingen tussen natuurlijke gebieden, tussen dorp en landschap of tussen groene gebieden binnen de bebouwde kom. Zoals locaties met inheemse, gebiedseigen houtopstanden. Er kan naast voornoemde eigenschappen sprake zijn van een bijzondere of gebiedseigen variatie in boomsoorten. Kensoorten en waardplanten zijn met name indicatoren voor de mate waarin de houtopstand een bijdrage levert aan de ecologie en biodiversiteit.

Topwaarde	Betekenisvolle ecologische- of verbindingsfunctie voor Roerdalen; Verblijfplaats meer dan 15 kensoorten; Gebiedseigen boomsoort; Horst of verblijfplek vleermuizen; Huisvesting zeldzame beschermde plant.
Hoge waarde	Ecologische verbinding van dorp naar buitengebied; Groene stapsteen voor wijk of buurt; 5 – 15 kensoorten; Inheemse boomsoort.
Basis waarde	Overige bomen

Cultuurhistorische waarde

Bomen die bijdragen aan de identiteit van Roerdalen. Een boom die bijvoorbeeld onderdeel is van de lokale geschiedenis of een bepaalde cultuurhistorische betekenis heeft. Zoals de herdenkingsbomen die ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen zijn geplant. Ooggetuige bomen die aanwezig zijn bij een geschiedkundig feit. Oude knotbomen in de kern markeren bijvoorbeeld vaak vroegere erf- en perceelsgrenzen. Daarnaast kunnen bijzondere soorten boomkundig (dendrologisch) gezien waardevol zijn. Denk aan een exotische boomsoort of een bijzondere kweekvorm of variëteit.

Topwaarde	Bijzondere/cultuurhistorische betekenis voor gemeente, provincie of Nederland; Oude verbindingswegen; Geriefbosje of Hoogstamvruchtboomgaard; Cultuurhistorische monumentale boom Bomenstichting (ooggetuigeboom of herdenkingsboom)
Hoge waarde	Lokale historische betekenis voor het wijk/buurt; Oude invalswegen of oude oprijlaan; Relict van geriefbosje of Topstamvruchtboomgaard; Dendrologisch uniek; Lokale historische betekenis voor wijk of buurt.
Basis waarde	Overige bomen

Landschappelijke waarde

Een houtopstand of boomsoort die kenmerkend voor het landschap van Roerdalen. Een gebiedseigen boomsoort, een soort die hoort bij de geschiedenis van de locatie. Of een exemplaar die vanwege zijn verschijningsvorm, grootte of groeivorm hoort in het landschap. Bijvoorbeeld de grootste of dikste boom van de regio.

Topwaarde	Bijzondere of zeldzame soort; Bijzondere grootte of groeivorm in het landschap; Buitencategorie Monumentale boom Bomenstichting; Dikste/oudste exemplaar van een boomsoort in de gemeente; Unieke of karakteristieke habitus boom.
Hoge waarde	Zeldzaam of uniek voor gemeente gebied (minder dan 10 volwassen bomen); Opvallende grootte voor het landschap; Overige monumentale bomen Bomenstichting
Basis waarde	Overige bomen

Waarde voor dorpsschoon

Een boom is beeldbepalend als deze voor de beeldkwaliteit van de leefomgeving van grote waarde is of indien de boom een belangrijke positieve bijdrage levert aan het karakter en de herkenbaarheid op straat-, wijk- of kernniveau. Op particuliere terreinen gaat het om bomen die in het straatbeeld of vanuit het landschap een grote rol spelen, omdat de boom voor meer dan de helft zichtbaar is vanuit openbaar toegankelijk gebied. De beeldbepalende waarde zit ook in de karakteristiek van de soort. Dit sluit de opname van onherstelbaar, door foutieve snoei verminkte bomen uit.

Topwaarde	Beeldbepalend voor gemeente of dorp; Op ‘A locatie’ (druk bezocht, goed bekend, bijna volledig zichtbaar vanaf openbaar terrein);
Hoge waarde	Beeldbepalend voor het wijk/buurt; Op ‘B locatie’ (redelijk bezocht, redelijk bekend, gedeeltelijk zichtbaar vanaf de openbare weg, op max 50 m afstand
Basis waarde	Overige bomen

Waarde voor de leefbaarheid

De houtopstand levert een bijdrage aan een aangename woonomgeving, bijvoorbeeld doordat hij schaduw biedt of gelegenheid geeft tot spelen voor de jeugd. Het kunnen ook bomen zijn die een belangrijke ecosysteemdienst vervullen, zoals verbetering van de luchtkwaliteit, verkoeling door verdamping en beschaduwing of retentie van hemelwater. Sommige boomsoorten zijn beter bestand tegen de klimaatverandering. Daardoor sieren ze het straatbeeld mogelijk langer, waardoor ze een hogere waarde voor de leefbaarheid kunnen hebben.

Houtopstand die een betekenisvolle bijdrage levert aan de leefbaarheid van de buurt of deel van een wijk. Bijvoorbeeld doordat ze een aangename verblijfsruimte creëren, een belangrijke recreatieve rol spelen bij recreatie (park, wandel- en fietsroutes) of een uniek ensemble vormend met andere elementen.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Topwaarde	Klimaatboom voor gemeente of dorp (airco, wateropslag); Boomsoort bestand tegen klimaatverandering; Top bijdrage vastleggen broeikasgas; Top bijdrage aan recreatie op deze locatie; Top bijdrage aan luchtzuivering locatie; Top bijdrage aan verkoeling omgeving.
Hoge waarde	Klimaatboom voor wijk of buurt; Hoge bijdrage aan recreatie op deze locatie; Hoge bijdrage vastleggen broeikasgas; Hoge bijdrage aan luchtzuivering ter plaatse; Hoge bijdrage aan verkoeling omgeving
Basis waarde	Overige bomen

Aanwijscriteria Gemeentebomen:

Randvoorwaarden

Dezelfde criteria als voor particuliere, aangevuld met waarden voor:

- Verbinding (structuurbomen)

Aanwijscriteria bomen voor Verbinding

De aanwijscriteria voor bomen voor verbinding betreffen:

- Structuur functie
- Historische functie
- Buurt functie
- Ecologische functie

Structuur functie

Bomen in een lijnvormige structuur of –zone die onderdeel zijn van belangrijke blauw-groenverbindingen of van groenstructuren. Ze verbinden bijvoorbeeld parken en bosschages met elkaar, waardoor de ecologische betekenis ervan toeneemt. Zo ontstaat er een natuurlijke migratieroute voor vogels en andere diersoorten. Daarnaast kunnen rijen bomen stedenbouwkundige structuren accentueren en zo een belangrijke bijdrage leveren aan het karakter van de wijk of de kern. Deze boomstructuren begeleiden bijvoorbeeld wegen binnen de hoofdinfrastructuur of markeren een wijk- of gebiedsontsluiting.

Historische functie

Bomenstructuren of -zones die verwijzen naar de historie van het gebied. Bijvoorbeeld een laanbeplanting die langs een oude invalsweg staat of juist verwijst naar een voormalige oprijlaan. Het kunnen ook locaties zijn waar van oudsher nutsbomen staan, zoals Topstamboomgaard of een geriefbosje.

Buurt functie

Bomengroepen of bosschages die een betekenisvolle bijdrage leveren aan de leefbaarheid van de buurt of deel van een wijk. Bijvoorbeeld doordat ze een aangename verblijfsruimte creëren, een belangrijke recreatieve rol spelen bij recreatie (park, wandel- en fietsroutes) of een uniek ensemble vormend met andere elementen

Ecologische functie

Structuren of bomenzones die de biodiversiteit versterken of een onderdeel zijn van belangrijke verbindingen tussen natuurlijke gebieden of tussen kern en landschap. Het zijn met name locaties met inheemse, gebiedseigen exemplaren. Er kan naast voornoemde eigenschappen sprake zijn van een bijzondere variatie in boomsoorten.

Bijlage 4: Toelichting afwegingskader kap

1. Prioriteit hoog

Zwaarwegend algemeen maatschappelijk belang waaronder redenen van sociale of economische aard. Het bouwwerk of de aanleg moet in ieder geval bijdragen aan fundamentele waarden zoals bijvoorbeeld veiligheid, volksgezondheid of milieu of een groot sociaaleconomisch belang dienen. Het belang geldt voor een lange termijn. Bijvoorbeeld:

- Uitbreiding of bouw van een zorginstelling;
- Uitbreiding of bouw van een onderwijsinstelling;
- Uitbreiding of bouw van een winkel die voor de hele kern van belang is;
- De aanleg van infrastructuur die minimaal een bovenwijks belang dient;
- Onrechtmatige hinder.

2. Prioriteit middel

Enig algemeen maatschappelijk belang of zwaarwegend individueel belang, van niet-tijdelijke aard. Bijvoorbeeld:

- Uitbreiding of bouw van een buurtwinkel
- Aanleg van nutsvoorzieningen
- Aanleg van drainage
- Aanleggen van een uitrit bij een zorg- of onderwijsinstelling
- Aanleggen van zijweg of uitvoegstrook bij een structuurweg

3. Prioriteit laag

Tijdelijk maatschappelijk belang of niet-zwaarwegend individueel belang. Bijvoorbeeld:

- Bemalen / bronneren
- Aanleg van tijdelijke bouwwegen;
- Aanleg van een uitrit of manoeuvreerruimte bij één woning;
- Uitbreiding of bouw van een woonhuis;
- Matige hinder zoals schaduw, plaagdieren of bladval.

Onder alternatieven vallen bijvoorbeeld snoei of het verplanten van bomen.

Zelfs als bomen een ruimtelijke ontwikkeling (bouw of aanleg) niet op de Bomenlijst staan, is het altijd nuttig om ze in categorieën in te delen. Zo wordt duidelijk welke bomen de hoogste prioriteit hebben om te behouden.

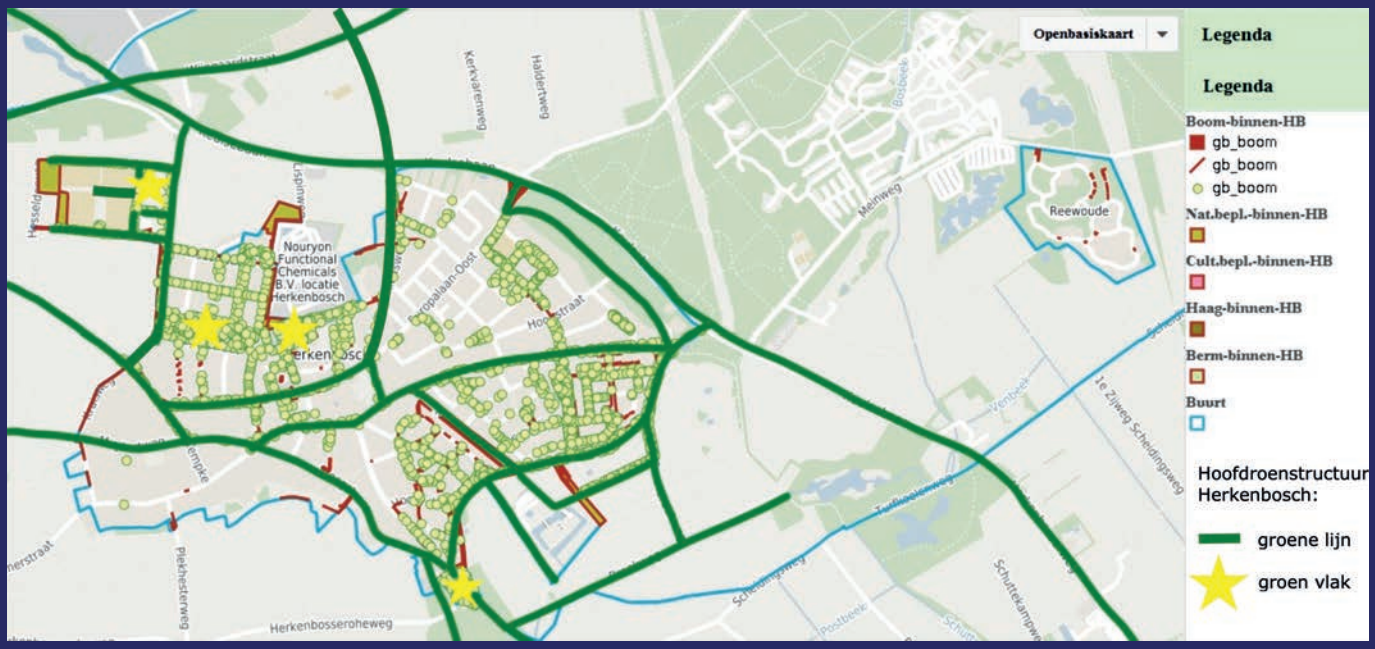
Staat er een bijzondere boom, bijvoorbeeld een monumentale eik, in de bomenstructuur, dan gaat behoud van deze boom boven het behoud van de overige bomen binnen de groenstructuur. Bij gefaseerde of bloksgewijze laanverjonging heeft het behoud van een aanwezige bijzondere boom in de laan dus prioriteit. Zie ook 5. Beheer en onderhoud

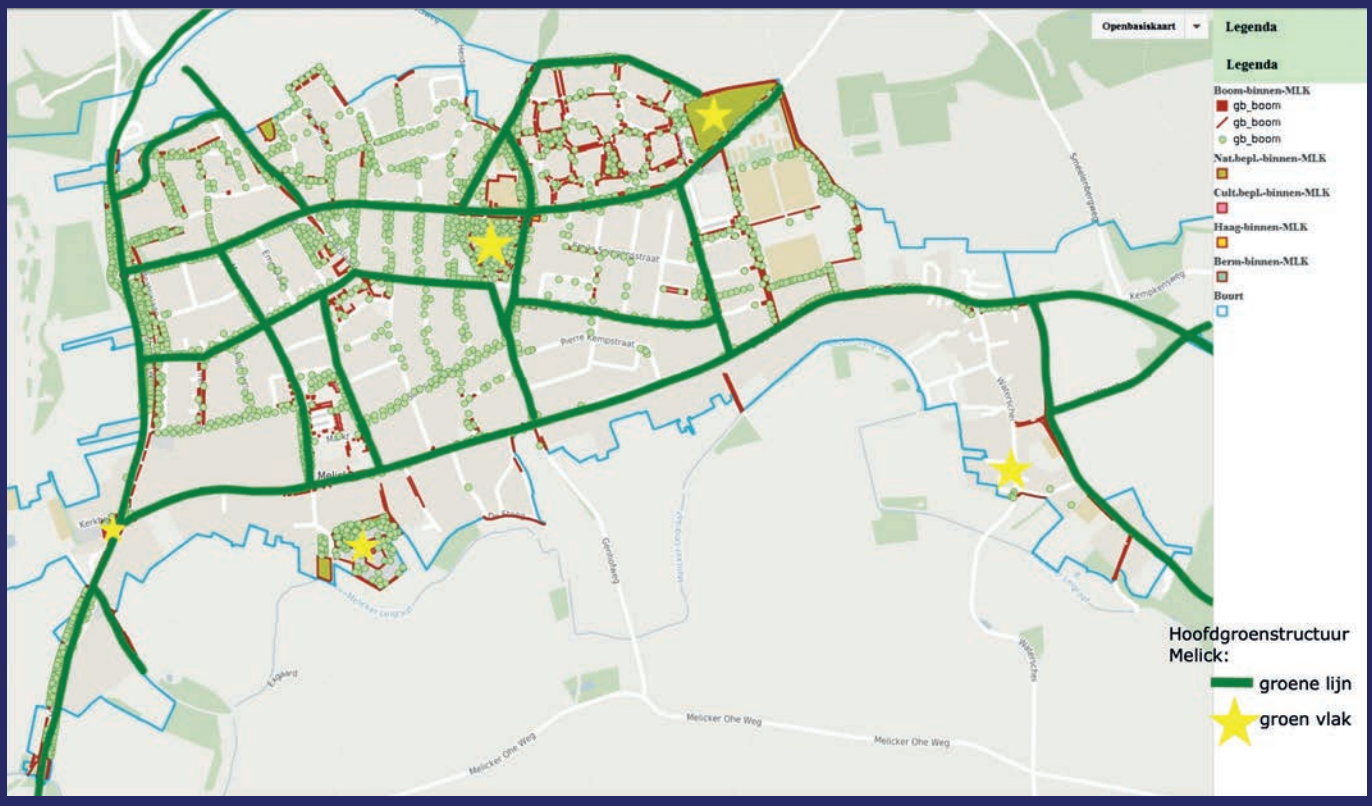
Aanleg 'boomnamen-buurt' Sint Odilliënberg

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

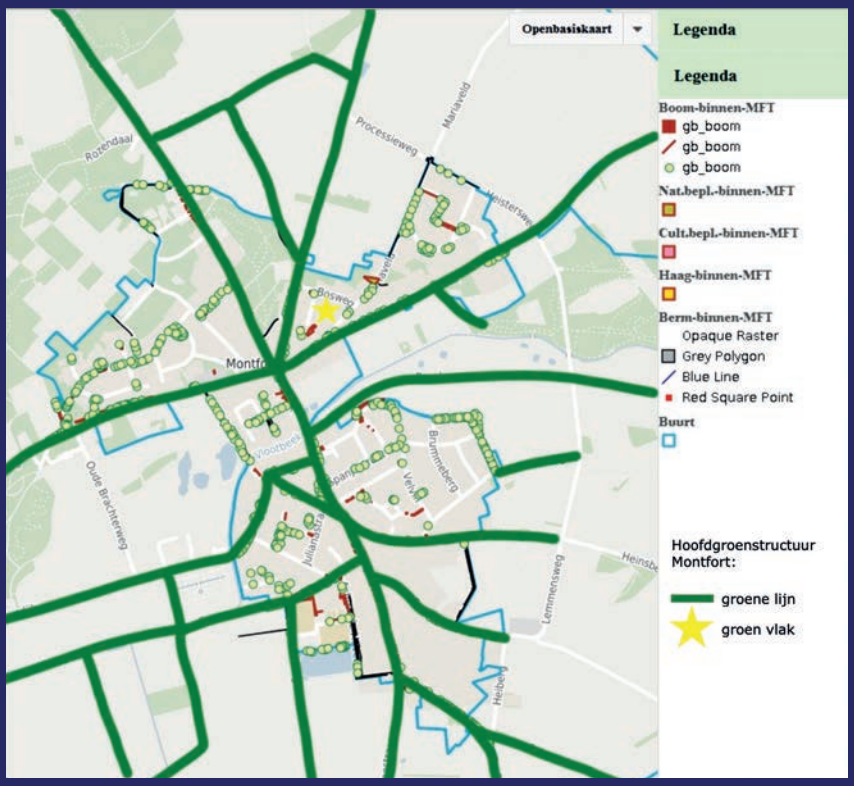
Bijlage 5: Hoofdgroenstructuur in de zes dorpen en de hele gemeente

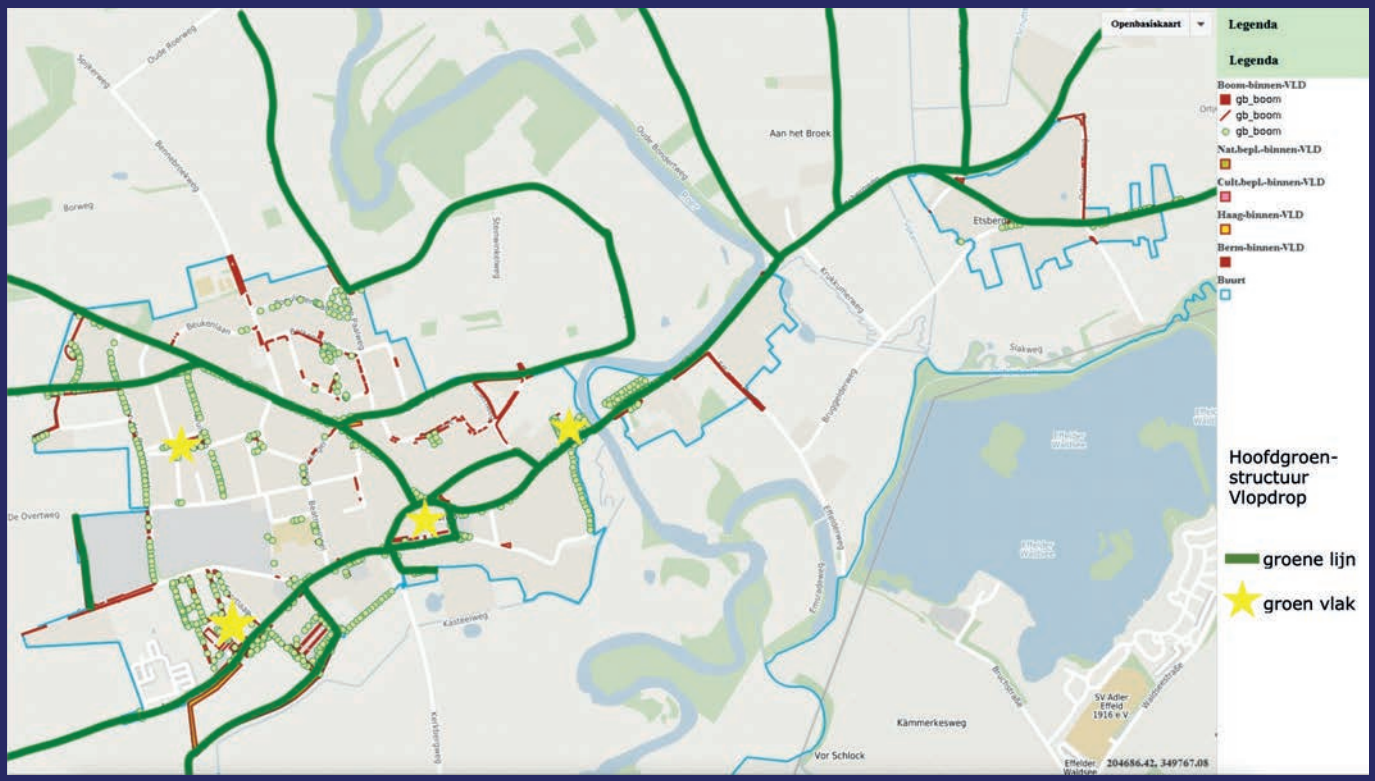
Hoofdgroenstructuur Herkenbosch. De 'groene lijnen' weergegeven in groen; de gele sterren geven de locatie van de 'groene vlakken' weer.

Hoofdgroenstructuur Melick. De 'groene lijnen' weergegeven in groen; de gele sterren geven de locatie van de 'groene vlakken' weer.

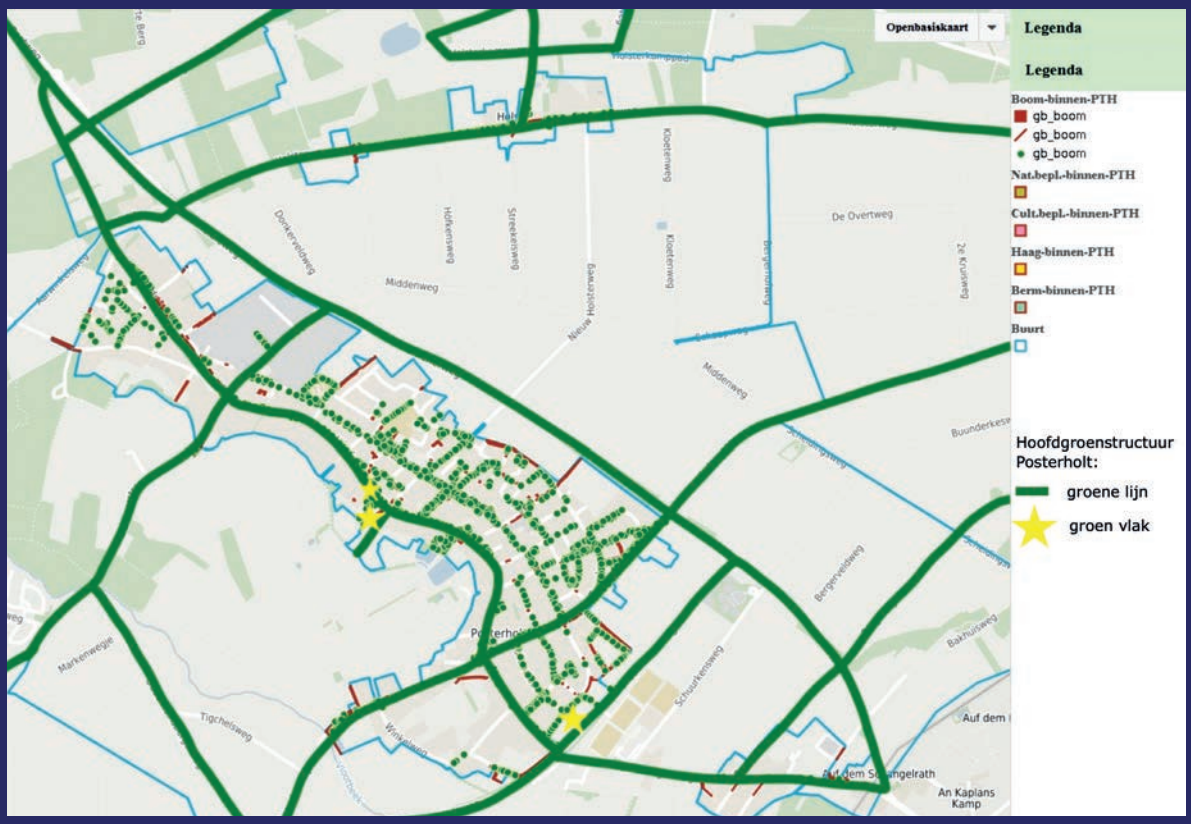

Hoofdgroenstructuur Montfort. De 'groene lijnen' weergegeven in groen; de gele sterren geven de locatie van de 'groene vlakken' weer.

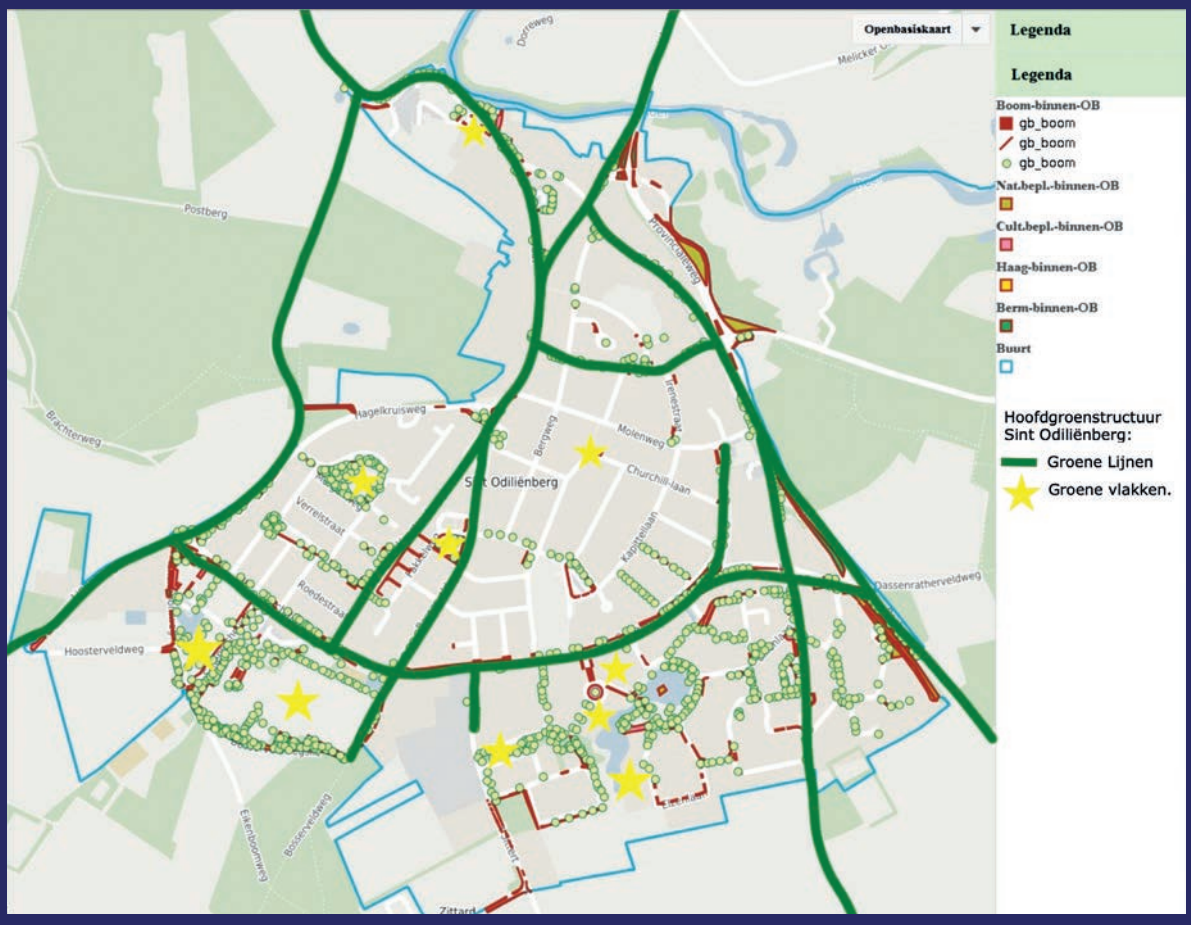

Hoofdgroenstructuur Vlodrop. De 'groene lijnen' weergegeven in groen; de gele sterren geven de locatie van de 'groene vlakken' weer.

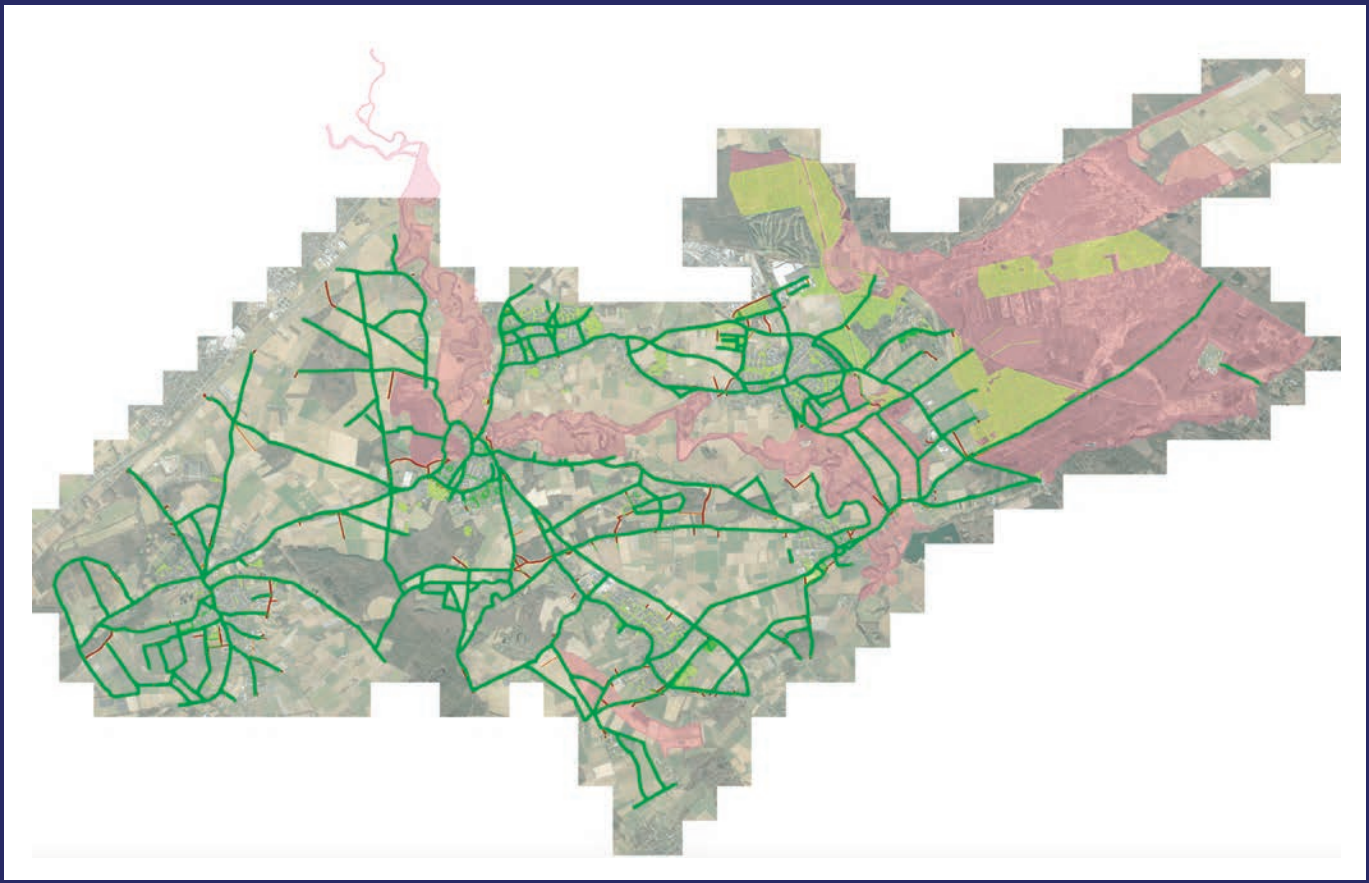
SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Hoofdgroenstructuur Posterholt. De 'groene lijnen' weergegeven in groen; de gele sterren geven de locatie van de 'groene vlakken' weer.

Hoofdgroenstructuur Sint Odiliënberg. De 'groene lijnen' weergegeven in groen; de gele sterren geven de locatie van de 'groene vlakken' weer.

Hoofdgroenstructuur gemeente Roerdalen. Weergegeven (in groen) zijn alleen de groene lijnen, niet de groene vlakken. De Natura 2000 gebieden zijn in roze aangegeven.

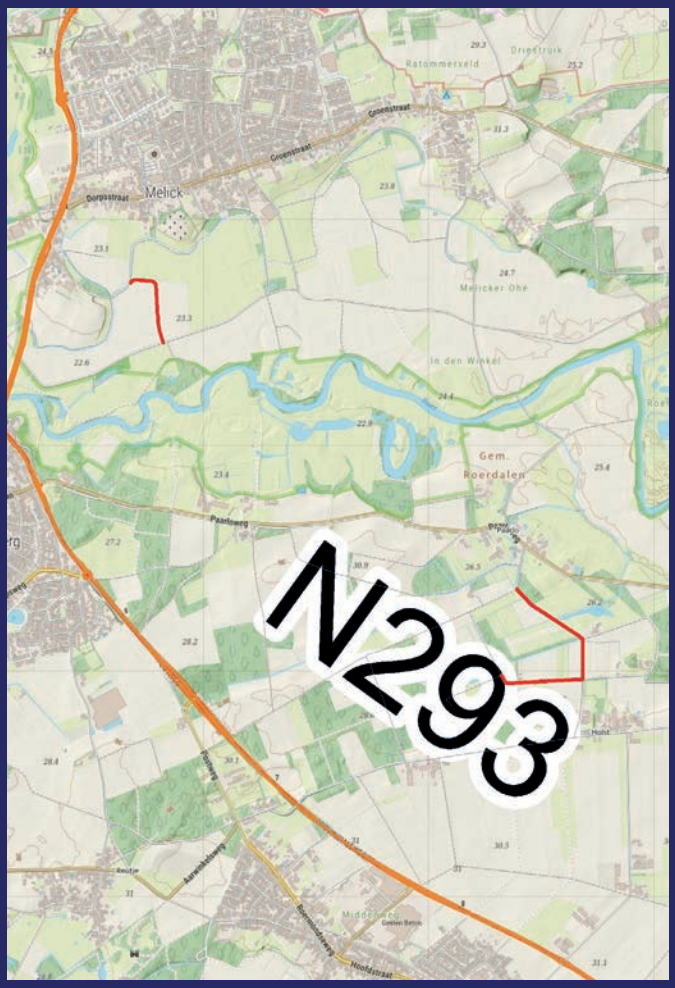

Natura 2000 gebied het Roerdal, nabij Sint Odilliënberg

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Bijlage 6: Locaties slim maaibeheer voor het donker pimpernelblauwtje

Bijlage 7 Omgang met overlast door bomen

Bomen worden gewaardeerd, maar kunnen ook als hinderlijk worden ervaren. Wat de één vervelend vindt, zoals schaduw, is voor een ander juist prettig. Hinder is dus vaak subjectief. Niet elke vorm van overlast is reden voor actie. Volgens het Burgerlijk Wetboek is pas sprake van 'onrechtmatige hinder' als de overlast significant en buitenproportioneel is. Normale hinder, zoals bladval, populierenpluis, kastanjes of schaduw, hoort bij het leven met bomen en moet in principe worden geaccepteerd.

De gemeente Roerdalen krijgt regelmatig verzoeken van inwoners om hinder te beperken of bomen te verwijderen. Elk verzoek wordt zorgvuldig bekeken en afgewogen. Bij het beoordelen van overlast kijkt de gemeente naar de aard, duur en ernst van de hinder, de lokale situatie én het bredere belang van de boom voor de omgeving. Bomen spelen een grote rol voor een toekomstbestendig Roerdalen, omdat door klimaatverandering de kans op hitte en hevige regenval toeneemt. Daarom zijn we terughoudend met het honoreren van dergelijke verzoeken.

Waar mogelijk wordt preventief gewerkt, bijvoorbeeld door geen boomsoorten meer te planten rond parkeerplaatsen die bekend staan om plakkerige resten op auto's. Bomen met minder weerstand zijn vatbaarder voor bladluis. Het aanplanten van de juiste boomsoort op de juiste plek is daarom de beste oplossing.

In sommige gevallen zijn er alternatieven mogelijk. Roetdauw ofwel 'plak' op geparkeerde auto's, is vervelend, maar wellicht kan er dichtbij geparkeerd worden. Welke maatregel wordt genomen, hangt af van de aard van de hinder. Vaker vegen kan bijvoorbeeld helpen om de hinder van bladval te verminderen.

Bladluis

Honingdauw of roetdauw zorgt voor plak op auto's. Mogelijke maatregelen:

- Geen maatregel: slechts een beperkt deel van het jaar en/of er is geen sprake van ernstige hinder;
- Preventief: boomsoorten toepassen die minder gevoelig zijn en/of een juiste groeiplaats inrichten;
- Curatief: groeiplaatsverbetering, om weerstand bomen te versterken. Of door monitoring de hinder gedurende het groeiseizoen beoordelen.

Opdrukken van bestrating door boomwortels

Losliggende stoeptegels zorgen voor risico op vallen. Maatregelen kunnen zijn:

- Geen maatregel: de mate van opdruk is te beperkt
- Preventief: Plaatsen van wortelschermen of -geleiding, het zorgen voor groeiplaatsen van voldoende grootte;
- Curatief: Boomspiegel of plantvak vergroten of verharding ophogen.

Als de hinder objectief buitensporig is, treft de gemeente passende maatregelen. Is dat niet zo, dan wordt een verzoek afgewezen of (deels) meegenomen bij regulier onderhoud.

Schaduw in huis of tuin

Minder daglicht in hoofdverblijfsruimte huis of tuin door schaduwwerking boom. Mogelijke maatregelen:

- Geen maatregel: de boom stond er al bij betrekken huis. Hinder is beperkt van aard, alleen in de zomer of beperkt deel van de dag en/of niet buitenproportioneel. Slechts in uitzonderlijke situaties leidt schaduwwerking tot maatregelen.
- Preventief: geen of grote boomsoorten op gepaste afstand van huizen planten;
- Curatief: door monitoring de mate van schaduwwerking beoordelen gedurende het groeiseizoen. Of snoei van enkele probleemtakken op boomtechnisch verantwoorde wijze.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Allergie

Allergische reacties, zoals brandharen van de eikenprocessierups of pollen bij hooikoorts, kunnen tijdelijk ernstig zijn voor de gezondheid. Maatregelen kunnen zijn:

- Geen maatregel: pollen worden ver verspreid, dus de hinder is moeilijk te vermijden.
- Preventief: verbetering van de biodiversiteit (meer natuurlijke vijanden); geen aanplant van allergene soorten (berk, els, hazelaar) nabij scholen en sportvelden.
- Curatief: tijdelijke markering van bomen, verwijderen van brandharen (opzuigen), of het verwijderen van allergene bomen nabij gevoelige locaties zoals schoolpleinen of slaapkamers.

Bladval

Paden zijn minder toegankelijk of glad in de herfst. Maatregelen kunnen zijn:

- Geen maatregel: hinder is tijdelijk van aard, meestal niet buitenproportioneel
- Preventief: geen
- Curatief: het plaatsen van bladkorven in wijken of regelmatig blad vegen met name bij slecht verterend blad (bijvoorbeeld plataan of Amerikaanse eik).

Opdruk van bestrating door boomwortels

Bijlage 8 Enquête over groen

In opdracht van gemeente Roerdalen is in mei 2025 een onderzoek uitgevoerd over het groen in de gemeente. De gemeente wilde door middel van het onderzoek in kaart brengen hoe de inwoners denken over het verhogen van de hoeveelheid openbaar groen in de gemeente. In totaal hebben 319 respondenten deelgenomen aan het onderzoek.

Respondenten vinden het openbaar groen in de gemeente vooral belangrijk als:
- manier om de buurt mooier te maken (87%);
- manier om meer biodiversiteit in de buurt te krijgen (86%);
- plek om te bewegen en spelen (84%).

Respondenten staan vooral positief tegenover de volgende manieren van het verbeteren van de klimaatbestendigheid en biodiversiteit:
- planten van bomen (90%);
- informatie geven aan inwoners over hoe ze zelf kunnen bijdragen aan het verbeteren van de klimaatbestendigheid en biodiversiteit (82%);
- inwoners helpen bij het verbeteren van de klimaatbestendigheid en biodiversiteit (82%).

Huidige openbaar groen

De mate van tevredenheid over het openbaar groen in hun straat is verdeeld. Ongeveer twee vijfde is (zeer) tevreden over de hoeveelheid openbaar groen (41%) en de kwaliteit van het openbaar groen (39%), terwijl 32% (zeer) ontevreden is over deze aspecten. Daarnaast is 36% (zeer) tevreden over de soorten openbaar groen en het onderhoud van het openbaar groen, terwijl hier ongeveer een derde (zeer) ontevreden is.
Ook in de open antwoorden is de verdeeldheid te zien. Zo zijn er respondenten die aangeven dat het groen in hun buurt goed wordt onderhouden. Aan de andere kant zijn er respondenten die aangeven dat er in hun buurt geen openbaar groen is of dat het openbaar groen niet of niet goed wordt onderhouden. Daarnaast ervaren sommige respondenten overlast door de bomen in hun straat, terwijl andere respondenten juist graag meer bomen willen.

Extra groen in de wijk

Groenvak Zandstraat Montfort

Belang van openbaar groen

Respondenten vinden het openbaar groen in de gemeente vooral belangrijk als:

- manier om de buurt mooier te maken (87%);
- manier om meer biodiversiteit in de buurt te krijgen (86%);
- plek om te bewegen en spelen (84%).

Het openbaar groen als plek om meer toeristen te trekken wordt minder belangrijk gevonden. Zo vindt 37% dit (zeer) belangrijk, terwijl 34% dit (zeer) onbelangrijk vindt. Met name respondenten uit Montfort vinden dit onbelangrijk.
35% van de respondenten geeft aan dat er nog aanvullende redenen zijn waarom openbaar groen belangrijk is. Deze redenen lopen uiteen van dat het goed is voor de leefbaarheid en uitstraling tot dat het goed is voor de (geestelijke) gezondheid en voor de dieren en het klimaat.

Meer openbaar groen

Respondenten zien in hun buurt mogelijkheden voor meer openbaar groen op stoepen (45%), in hun straat (38%) en op speelvelden of (school)pleinen (34%). Hier staat tegenover dat 25% van de respondenten geen ruimte voor meer openbaar groen in hun buurt ziet. Relatief veel respondenten uit Montfort zien mogelijkheden voor meer groen in hun straat, terwijl relatief veel respondenten uit Posterholt mogelijkheden zien op speelvelden en (school)pleinen.

Wat soorten openbaar groen betreft, hebben de respondenten vooral een voorkeur voor bomen (73%) en verder dat de respondenten graag bloemen / bloeiende planten willen zien. Met name gezinnen met kinderen hebben een voorkeur voor bomen.

De drie belangrijkste voorwaarden wanneer er gezorgd wordt voor meer groen in de buurt zijn volgens de respondenten dat:

- het veilig is (81%);
- het goed in het landschap past (66%);
- het er mooi uitziet (59%).

Met name respondenten uit Montfort en Posterholt vinden het belangrijk dat het groen goed in het landschap past en met name respondenten uit Melick vinden het belangrijk dat het er mooi uitziet.

Klimaatbestendigheid en biodiversiteit

Van de verschillende manieren waarop de gemeente de klimaatbestendigheid en biodiversiteit verbetert / kan verbeteren, staan de inwoners vooral positief tegenover:

- planten van bomen (90%);
- informatie geven aan inwoners over hoe ze zelf kunnen bijdragen aan het verbeteren van de klimaatbestendigheid en biodiversiteit (82%);
- inwoners helpen bij het verbeteren van de klimaatbestendigheid en biodiversiteit (82%);
- plaatsen van insectenhotels (79%);
- vervangen van (overbodige) tegels in de stoep door groen (77%).

Over het minder maaien en het laten liggen van dode takken zijn de respondenten minder positief. Respectievelijk 24% en 39% is hier (zeer) negatief over. Met name respondenten uit Montfort zijn negatief over het laten liggen van dode takken.
30% geeft aan dat er nog andere maatregelen zijn die de gemeente kan nemen om de klimaatbestendigheid en biodiversiteit in Roerdalen te verbeteren. Deze maatregelen lopen uiteen van groene daken tot het motiveren van inwoners om de bestrating in tuinen te verminderen.

Plan van gemeente

89% van de respondenten staat (zeer) positief tegenover het plan van de gemeente om de hoeveelheid groen in de gemeente te verhogen en 2% staat hier (zeer) negatief tegenover.

De respondenten die er (zeer) negatief tegenover staan, geven aan dat ze het niet nodig vinden of dat het huidige groen eerst goed moet worden onderhouden. Uit de open antwoorden van de respondenten die er (zeer) positief tegenover staan, blijkt dat er respondenten zijn die blij zijn met de plannen, maar die aangeven dat het dan wel goed moet gebeuren / goed onderhouden moet worden.

SAMEN DOEN!
samen duurzaam

Grote Amerikaanse eiken Daelenbroekweg

Colofon

Titel	Natuurlijk Groen Roerdalen 2025-2050, september 2025
Tekst	EKootree en gemeente Roerdalen
Foto's en afbeeldingen	EKootree en gemeente Roerdalen
Vormgeving	Hoenenenvandooren.nl

SAMEN DOEN!

samen duurzaam

gemeente roerdalen